

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Disa Schulz

Beskattning av valutakursförändringar på utländska fordringsrätter

JURM02 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Mats Tjernberg

Termin för examen: Period 1 HT2016

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	4
FÖRKORTNINGAR	5
1 INLEDNING	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte och frågeställningar	7
1.3 Metod och material	8
1.4 Juridisk och EU-rättslig metod	8
1.5 Material	9
1.6 Forskningsläge	11
1.7 Avgränsning	12
1.8 Disposition	12
2 BESKATTNING AV UTLÄNDSKA FORDRINGAR	14
2.1 Inledning	14
2.2 Sambandet mellan redovisning och beskattning	15
2.3 Omräkningslagen	16
2.4 Utländska fordringsrätter	18
2.4.1.1 Typfall ett – redovisning i svenska kronor och fordran i utländsk valuta	18
2.4.1.2 Typfall två – redovisning i euro och fordran i annan utländsk valuta	20
2.4.1.3 Typfall tre – redovisning i euro och fordran i euro	22
3 KORT OM EU-SKATTERÄTT	24
3.1 Inledning	24
3.2 EU-rättens förhållande till nationell rätt	24
3.3 Förhållandet mellan etableringsfrihet och fri rörlighet för kapital	25
3.4 Fria kapitalrörelser mot tredje land	26

4	BEDÖMNINGEN AV NATIONELL LAGSTIFTNING OCH EVENTUELL FÖRDRAGSSTRIDIGHET	29
4.1	Inledning	29
4.2	Är fördragsfriheterna tillämpliga?	29
4.3	Föreligger det ett hinder mot den fria rörligheten?	30
4.4	Rättfärdigandebedömning	31
4.4.1	Rättfärdigandegrunder i FEUF	31
4.4.2	Rule of reason-doktrinen	31
5	SKATTEMÅL RÖRANDE VALUTAKURSFÖRÄNDRINGAR	34
5.1	Inledning	34
5.2	Deutsche Shell	34
5.3	Kursförlustdomen	37
5.4	Volvo Bussar	40
5.5	X AB mot Skatteverket	42
5.6	Holding AB	44
6	SLUTSATSER	49
6.1	Inledning	49
6.2	Hur beaktas valutakursförändringar på utländska fordringar i svensk beskattning?	49
6.3	Vilken andra scenarier kan tänkas omfattas?	51
6.4	På vilka grunder ansågs den svenska lagstiftningen inte vara förenlig med EU-rätten?	54
6.5	Avslutning	55
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	57
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	61

Summary

The purpose of this essay is to examine Swedish law regarding currency gains and losses. The survey also analyzes Swedish law on receivables in relation to EU law. Another focus of this essay is to study the precedent *Holding AB* sets for other cases.

To fulfill the purpose of this essay and to answer my questions I explore the connection between taxation and accounting. The Swedish law that deals with re-calculation (Swedish: *omräkningslagen*) was also considered. To be able to examine Swedish law and to make it easier to understand Swedish law on receivables I present three different situations with a focus on three questions: how are currency gains and losses considered in on-going taxation, in capital gains taxation and if there are any differences if the receivable is between two group companies.

In the first situation the company has their accounting in Swedish kronor and receivables in a foreign currency. Deductions are admitted in the on-going taxation but also in the capital gains taxation if the currency losses have not been taken into account before. The Swedish tax agency holds the opinion that the currency loss is deductible between group companies. In the second situation the company has their accounting in Euro and receivables in a foreign currency. Only the on-going taxation is regulated by Swedish law. In the essay the opinion that the same rules that apply in the first situation should be applied here is presented. In the third situation the company has their accounting in Euro and receivables in Euro. There is uncertainty in this situation and different opinions are presented in the essay, currency losses are regarded in the capital gains taxation and that currency losses not be deductible between group companies.

The third situation was exemplified in the case *Holding AB* . To understand the assessment of the Swedish court in *Holding AB* and to understand what consequences the case might have on other situations, the so-called “rule of reason doctrine,” the relation between freedom of capital and freedom of establishment and the extension of freedom of capital to third-country situations, are presented.

The Swedish Supreme Administrative Court noted that the Swedish rules were not symmetric and that the Swedish legislation increased the economic risk borne by a company that has receivables in a foreign currency compared to a company that has receivables in Swedish kronor. Therefore the Swedish legislation is a forbidden restriction. The situations that I have identified are when the lender is established in another member state or when a currency from a third state is used.

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats är att utröna vad som utgör gällande rätt för valutakursförändringar på utländska fordringsrätter. Utöver det har även den svenska rätten gällande utländska fordringsrätters förhållande till EU-rätten behandlats. Fokus har varit att studera vilka konsekvenser domen kan tänkas ha för andra tänkbara situationer än just de som var föremål för prövning i rättsfallet *Holding AB*.

För att uppnå uppsatsens syfte och besvara de i uppsatsen uppställda frågeställningarna har sambandet mellan redovisning och beskattning berörts och omräkningslagen har behandlats. För att klargöra rättsläget och underlätta förståelsen rörande utländska fordringsrätter har tre stycken typsituationer presenterats där fokus har varit på tre frågeställningar, hur valutakursförändringar beaktas i den löpande beskattningen, i kapitalvinstbeskattningen och om det uppstår någon skillnad när företagen är i intressegemenskap? Den sista frågeställningen är av intresse eftersom det i inkomstskattelagen finns ett avdragsförbud för kapitalförluster mellan företag som är i intressegemenskap.

I det första typfallet har företaget svenska kronor som redovisningsvaluta och fordran i utländsk valuta. Avdrag medges löpande men även vid kapitalvinstberäkningen om valutakursförändringarna inte beaktats tidigare. Skatteverket är av uppfattningen att avdragsförbudet för företag i intressegemenskap inte omfattar valutakursförluster. I det andra typfallet har företaget euro som redovisningsvaluta och fordran i annan utländsk valuta. Det är bara den löpande beskattningen som behandlas i lagtext men i uppsatsen har åsikten att samma behandling som i typfall ett kan göras presenterats. I det tredje typfallet har företaget euro som redovisningsvaluta och fordran i euro. Det råder viss osäkerhet kring vad som är gällande rätt och det har i uppsatsen presenterats olika tolkningsalternativ. För valutakursförluster gäller att de beaktas vid kapitalvinstbeskattningen och att avdragsförbudet för företag i intressegemenskap gäller.

Det tredje typfallet var föremål för prövning i *Holding AB*. För att förstå den restriktionsprövning som HFD företog i målet redogörs det i uppsatsen för den prövning som EU-domstolen har utvecklat för att utreda nationell rätts eventuella fördragsstridighet, den så kallade rule of reason-doktrinen. För att se vilka konsekvenser domen kan tänkas ha för andra situationer än just de i målet, har förhållandet mellan fri rörlighet för kapital och etableringsfrihet samt fri rörlighet för kapital i förhållande till tredje land behandlats.

HFD fann i *Holding AB* att de svenska reglerna strider mot EU-rättens fria rörlighet för kapital genom att inte medge avdrag för en kapitalförlust som beror på en valutakursförlust. HFD baserade det på att de svenska reglerna är asymmetriska och att avdragsförbudet innebär att den ekonomiska risken för företag som har fordringar i euro ökar jämfört med företag som har

fordringar i svenska kronor. Det kan avhålla långivare från att ingå sådana låneavtal. De situationer som jag har identifierat som kan tänkas omfattas av den, numera, avdragsrätten är om låntagaren är hemmahörande i en annan medlemsstat än Sverige. Även situationen att lånevalutan skulle vara en tredjelandssvaluta borde kunna omfattas.

Förord

Till pappa. Alltid vid min sida.

Tack till min älskade mamma och mina fantastiska syskon Max, Axel och Asta, för all kärlek, ständigt stöd och gränslös uppmuntran. Tack alla Lundavänner för att ni har gjort Lund till fem underbara och oförglömliga år.

Jag vill tacka min handledare, professor Mats Tjernberg, för vägledning och goda råd under uppsatsskrivandets gång.

Disa Schulz
Lund, januari 2017.

Förkortningar

BFL	Bokföringslag (1999:1078)
BFNAR	Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning och koncernredovisning
EU	Europeiska unionen
EU-domstolen	Europeiska unionens domstol
FEUF	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IL	Inkomstskattelag (1999:1229)
KamR	Kammarrätten
Omräkningslagen	Lag (2000:46) om omräkningsförfarande vid beskattning för företag som har sin redovisning i euro m.m.
Redovisningsrådets rekommendation RR 8	Redovisningsrådets rekommendation RR 8 Redovisning och effekter av ändrade valutakurser
SFF	Skatteförfarandeförordning (2011:1261)
SKV	Skatteverket
SRN	Skatterättsnämnden
ÅRL	Årsredovisningslag (1995:1554)

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Den 16 februari år 2016 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen¹ dom i två mål gällande valutakursförändringar, *X AB mot Skatteverket* och *Holding AB*.² Det först avgjorda målet, *X AB mot Skatteverket* gällde frågan om avdragsrätt för kapitalförluster som beror på en valutakursförändring vid avyttring av näringsbetingade andelar. Enligt svenska regler gäller skattefrihet för kapitalvinster och avdragsförbud för kapitalförluster.³ Målet hade tidigare varit föremål för prövning hos Europeiska unionens domstol⁴ och gällde frågan om det svenska avdragsförbudet för kapitalförluster utgör ett förbudet hinder mot de grundläggande friheterna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.⁵ EU-domstolen fann att det förelåg ett avdragsförbud oavsett om andelarna avsåg ett bolag med hemvist i Sverige eller i en annan medlemsstat. Investeringar i en annan medlemsstat behandlas därför inte mindre förmånligt än likartade investeringar i Sverige. Det svenska avdragsförbudet för kapitalförluster som beror på valutakursförlust vid avyttring av näringsbetingade andelar utgör inte ett förbudet hinder mot etableringsfriheten i artikel 49 FEUF.

Det andra avgjorda målet, *Holding AB*, gällde avdragsrätt för kapitalförlust som beror på en valutakursförlust på en fordran som uppkommit mellan företag i intressegemenskap. I svensk rätt gäller att en kapitalförlust inte är avdragsgill om den avser en fordran på ett företag i intressegemenskap.⁶ I målet var både långivare och låntagare hemmahörande i Sverige men fordran var utställd i euro. HFD fann att den ekonomiska risken ökar för företag som har euro som lånevaluta, jämfört med företag som har svenska kronor som lånevaluta. Det svenska avdragsförbudet utgör ett förbudet hinder mot fri rörlighet för kapital i artikel 63 FEUF som inte kan rättfärdigas.

Det var inte första gången som EU-domstolen eller HFD haft att ta ställning till vad som gäller för valutakursförändringar vid gränsöverskridande etableringar. I *Deutsche Shell*, som gällde valutakursförändringar på kapital i ett fast driftställe i en annan medlemsstat, fann EU-domstolen att de nationella reglerna innebar att den ekonomiska risken ökade för de bolag som ville bilda en enhet i en annan medlemsstat med en annan valuta än den i hemviststaten.⁷ De tyska reglerna utgjorde ett förbudet hinder mot etableringsfriheten. I *Kursförlustdomen*, som gällde valutakursförluster vid

---

¹ Försättningsvis HFD.

² HFD Mål nr. 2656-13 och HFD Mål nr. 3238-12.

³ 25a kap. 5 § IL.

⁴ Försättningsvis EU-domstolen.

⁵ Försättningsvis FEUF. Mål C-686/13 *X AB mot Skatteverket*.

⁶ 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL.

⁷ Mål C-293/06 *Deutsche Shell*.

betalning av skulder i utländsk valuta, fann HFD att det faktum att ett lån var upptaget i utländsk valuta gjorde att det förelåg ett gränsöverskridande moment och att EU-rätten var tillämplig.⁸ Båda målen hade stor inverkan på utgången i såväl *X AB mot Skatteverket* som *Holding AB*.

X AB mot Skatteverket och *Holding AB* har gett upphov till många intressanta följdfrågor, till exempel vilken betydelse domarna kan tänkas ha för andra scenarier än just de som var föremål för prövning i målen. Dessutom öppnar även det resonemang som HFD för i *Holding AB*, gällande den svenska rättens förenlighet med EU-rätten, för diskussion. När HFD skulle fastställa om det fanns ett gränsöverskridande moment utgick HFD från *Kursförlustdomen* och fann att det förelåg ett gränsöverskridande moment mot bakgrund av att fordran var i utländsk valuta.⁹ Det gavs även stort utrymme att det ska föreligga symmetri i beskattningen, trots att symmetriargumentet tidigare i praxis tillmätts mycket varierande betydelse.¹⁰

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att utröna vad som utgör gällande rätt för valutakursförändringar på utländska fordringsrätter. Utöver detta har jag även för avsikt att studera den svenska rätten gällande utländska fordringsrätters förhållande till EU-rätten. Mot bakgrund av *Holding AB* samt övrig praxis och doktrin har jag även för avsikt att studera vilka konsekvenser domen kan tänkas ha för andra tänkbara situationer än just de som var föremål för prövning i domen.

Med utgångspunkt i uppsatsens syfte har jag formulerat följande frågeställningar:

- *Hur beaktas valutakursförändringar på utländska fordringar i den löpande beskattningen, i kapitalvinstbeskattningen och föreligger det någon skillnad när det gäller företag i intressegemenskap?*
- *Vilken betydelse kan X AB mot Skatteverket och Holding AB tänkas ha ur ett nationellt perspektiv och vilka andra scenarier kan tänkas omfattas?*
- *På vilka grunder ansågs den svenska lagstiftningen inte vara förenlig med EU-rätten?*

För att kunna besvara den första frågeställningen och för att underlätta för läsaren att förstå HFD:s resonemang i *Holding AB* kommer jag att använda mig av tre stycken typfall. De tre typfallen speglar de situationer som kan uppkomma för företag som har utländska fordringar.

---

⁸ RÅ 2009 ref. 33.

⁹ Cejje (2016) s. 541.

¹⁰ Cejje (2016) s. 545.

1.3 Metod och material

1.3.1 Juridisk och EU-rättslig metod

Uppsatsen utgår från rättsdogmatisk metod, en metod som är omdiskuterad och det finns ett flertal uppfattningar om vad den innebär.¹¹ I min uppsats använder jag metoden med innebörden att tolka och analysera allmänt accepterade rättskällor för att bestämma gällande rätt. De rättskällor jag främst kommer använda mig av är lagtext, förarbeten, praxis från förvaltningsdomstolar, skrivelser från Skatteverket¹² och juridisk doktrin. Källornas inbördes hierarkiska ordning har självfallet beaktats.¹³ Att ingående studera och analysera aktuella rättskällor, för att kartlägga och systematisera gällande rätt, är ett sätt att använda sig av rättsdogmatisk metod som juridisk metod.¹⁴ Den rättsdogmatiska metoden kan även användas för att framställa kritik av rättsläget och för att föreslå förändringar.¹⁵

Valutakursförändringar på fordringar, dess förenlighet med EU:s grundläggande fördragsfriheter och EU-rättens betydelse på området innehåller av naturliga skäl ett visst EU-rättsligt inslag. Det betyder att den svenska rättsdogmatiska metoden måste kompletteras med viss EU-rättslig metod. Genom att tolka och tillämpa primärrätt som FEUF och sekundärrätt som förordningar och direktiv samt avgöranden från EU-domstolen utreds EU-rättens inverkan på den nationella rätten.¹⁶ Det är viktigt att poängtera att EU-rättslig metod och svensk juridisk metod i vissa hänseenden skiljer sig åt, särdrag som har beaktats när de båda metoderna används och kompletterar varandra i uppsatsen. Det är framförallt på tre punkter som skillnaderna bör framhåvas: förhållningssättet till allmänna rättsprinciper, prejudikatläran och tolkningsmetoder.¹⁷

De allmänna rättsprinciperna har inom EU-rätten ett högt normhierarkiskt värde och används både som tolkningsverktyg och som utfyllnad av unionsrätten.¹⁸ Prejudikatläran från EU-domstolen består i att en allmänt tillämplig rättsprincip eller regel utvecklas och tillämpas mot bakgrund av dess ändamålsenliga verkan.¹⁹ EU-domstolen har tagit på sig en drivande roll i att utveckla EU-rätten genom sin praxis, vilket är särskilt påtagligt vad

---

¹¹ Sandgren (2005) s. 649 f.; Sandgren (2015) s. 43 f.; Kleinman i: Korling och Zamboni (2013) s. 21–44.

¹² Fortsättningsvis SKV.

¹³ Sandgren (2005) s. 649; Sandgren (2015), s. 34 ff.; se även Bernitz i: Bernitz m.fl. (2014) s. 31 f.

¹⁴ Sandgren (2005) s. 649.

¹⁵ Kleinman i: Korling och Zamboni (2013) s. 24.

¹⁶ Reichel i: Korling och Zamboni (2013) s. 109–113.

¹⁷ Hettne och Otken Eriksson (2011) s. 34–37.

¹⁸ Hettne och Otken Eriksson (2011) s. 163 f.; Reichel i: Korling och Zamboni (2013) s. 125 f. Se även Bernitz i: Bernitz m.fl. (2014) s. 68–75.

¹⁹ Reichel i: Korling och Zamboni (2013) s. 122 f.

gäller otillåtna hinder mot EU:s grundläggande friheter.²⁰ Generellt tillmäts avgörandena från EU-domstolen stor betydelse men prejudikatvärdet på de enskilda avgörandena kan variera beroende på hur konsekvent domstolen är i sin bedömning.²¹ Avgörandena måste förstås mot bakgrund av både tidigare och kommande avgöranden med anknytning till samma frågeställning och avgörandena måste analyseras i den kontext som målet uppstod.²² EU-domstolen har en strävan efter att uppnå ett antal rättspolitiska mål, vilket skiljer domstolen från de svenska nationella domstolarna. Strävan efter att uppnå dessa rättspolitiska mål påverkar avgörandena från EU-domstolen och anses ha lett till den så kallade dynamiska tolkningsmetoden. Metoden innebär att EU-domstolen kan fylla ut luckor i den skrivna rätten. Genom att uttolka fördraget och döma i enlighet med det kan domstolen förbättra det normativa systemet.²³ Slutligen kan inte en unionsrättslig bestämmelse tolkas enbart utifrån bestämmelsens lydelse utan det måste tas hänsyn till både ändamål och syfte.²⁴ Inom svensk rätt har förarbeten ett högt normhierarkiskt värde, vilket skiljer sig från EU-rättens syn på förarbeten.²⁵

Analys sker till viss del löpande i uppsatsen och främst i anslutning till typfallen i avsnitt 2.4 och rättsfallen i kapitel fem. Tanken med detta är att det ska underlätta för läsaren att få en tydlig och sammanfattande bild av problematiken. I kapitel sex knyts uppsatsen ihop med en sammanfattande analys och slutsats.

1.3.2 Material

Det material som ligger till grund för uppsatsen har valts med utgångspunkt i rättskällevärdet.²⁶ På skatterättsens område utgör, precis som för juridiken i övrigt, rättskällorna ett viktigt redskap för tolkning av rättsreglerna. Ett av uppsatsens syften är att utröna gällande rätt och en naturlig följd är att studera lagtext, som är den primära rättskällan på skatterättsens område. Parallellt med svensk lagtext gäller EU-rätten, där de viktigaste delarna på den direkta beskattningens område är FEUF och direktiv.²⁷ Vid eventuell regelkonkurrens har EU-rätten företräde framför interna nationella regler.²⁸

Skatterätten är ett rättsområde vars dynamiska karaktär ger upphov till ständig förändring och utveckling.²⁹ Syftet med uppsatsen är att försöka kartlägga gällande rätt i så stor utsträckning som möjligt och där lagen inte ger svar på alla frågor behövs vissa kompletterande rättskällor, så som

---

²⁰ Reichel i: Korling och Zamboni (2013) s. 115 och 119 f.

²¹ Lehrberg (2015) s. 201 f.

²² Hettne och Otken Eriksson (2011) s. 37.

²³ Almgren och Leidhammar (2016) s. 30.

²⁴ Hettne och Otken Eriksson (2011) s. 159.

²⁵ Hettne och Otken Eriksson (2011) s. 113 f.

²⁶ Sandgren (2015) s. 34 ff. och 40.

²⁷ Rabe och Hellenius (2011) s. 77.

²⁸ Rabe och Hellenius (2011) s. 69.

²⁹ Hettne och Otken Eriksson (2011) s. 49 f.

förarbeten, praxis och doktrin. Min uppfattning är att både praxis och doktrin har en tendens att vara mer aktuella och fånga upp förändringar något snabbare än övriga rättskällor, vilket gör att jag i stor utsträckning har använt mig av praxis och doktrin. På skatterättens område finns det omfattande doktrin som utgör ett viktigt komplement till övriga rättskällor. Till doktrin räknas all kvalificerad litteratur som är av analyserande slag. Det bör uppmärksammas att doktrinen, trots sin viktiga roll som rättskälla inte är bindande.³⁰ I uppsatsen använder jag mig av doktrin som sekundärt material, som en genväg för att nå kunskap om gällande rätt.

Den doktrin som har använts består av litteratur och artiklar författade av såväl forskare som praktiker inom skatterättens område. För att säkerställa källornas tillförlitlighet är de artiklar som använts publicerade i kända juridiska tidskrifter så som Svensk skattetidning och Skattenytt, dessutom har författarnas rättskällestatus kontrolleras. Av stor betydelse för uppsatsen är artikeln *Avdrag för valutakursförluster – i ljuset av EU-domstolens dom i mål X AB mot Skatteverket (del I-III)* som är publicerad i Skattenytt 2016 och skriven av Katia Ceije, docent i finansrätt och universitetslektor vid Uppsala universitet.³¹ Denna artikel är den enda artikel som behandlar målet *Holding AB* som uppsatsen till stor del bygger på och det är även det enda som finns skrivet om de tre olika typfall som finns för företag med utländska fordringar.³²

Övriga författare som finns representerade i uppsatsen är Mattias Dahlberg, professor i finansrätt vid Uppsala universitet men också Kristina Ståhl, justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen, Roger Persson Österman, professor i finansrätt vid Stockholms universitet, Maria Hilling, universitetslektor vid Lunds universitet och Jesper Öberg, jur. dr och verksam skattejurist, och de förekommer främst genom deras bok *EU-skatterätt* används. Senaste upplaga är från år 2011 och trots att det är en något förlegad källa har jag gjort bedömningen att boken är ett framstående verk inom EU-skatterätt och att den trots några år på nacken fortfarande är aktuell. Den ledande engelskspråkiga framställningen om EU-skatterätt är Ben Terra och Peter Wattels *European Tax Law* och även den används i uppsatsen. Bland de övriga internationella författare som finns i uppsatsen finns professor Michael Lang och jur. dr. Niels Bammens, där Michael Langs analys av *Deutsche Shell* fått stor uppmärksamhet.

De rättsfall från EU-domstolen som förekommer i uppsatsen har studerats på svenska, främst eftersom rättegångsspråket i *X AB mot Skatteverket* var svenska men jag är medveten om att rättegångsspråket i EU-domstolen vanligtvis är franska eller engelska.³³ De rättsfall som har valts är de rättsfall som finns från svenska domstolar och EU-domstolen gällande valutakursförluster.

---

³⁰ Rabe och Hellenius (2011) s. 61 och 489.

³¹ Ceije (2016).

³² Se kapitel 2.

³³ Bernitz i: Bernitz m.fl. (2014) s. 81.

I uppsatsen läggs ett relativt stort fokus på ett ställningstagande från SKV.³⁴ SKV utgör en viktig funktion på skatteområdet och kompletterar lagstiftningen med föreskrifter, rekommendationer och allmänna råd.³⁵ Skrivelser från SKV utforskas för att fastställa hur rättstillämparen tolkar den aktuella lagen men skrivelserna har olika rättskällevärde beroende på hur de klassificeras. Föreskrifter från SKV är bindande för både SKV och allmänheten. Allmänna råd och meddelanden är inte bindande för varken SKV eller allmänheten. Därutöver finns ställningstaganden från SKV, som karakteriseras av att de tagits fram i syfte att åstadkomma en enhetlig och likformig rättstillämpning inom SKV. Ställningstagandena är enbart bindande för SKV men är vägledande för allmänheten.³⁶ Vid beskrivning av bokföring och redovisning av fordringar används Bokföringsnämndens allmänna råd. Dessa rekommendationer utgör endast rekommendationer och är inte bindande för allmänheten.³⁷

För att få en rättvis och neutral bild av rättsläget presenteras olika åsikter av olika författare.

1.4 Forskningsläge

Den doktrin som finns om valutakursförändringar på utländska fordringar saknas i stort sett. Hur beskattning ska ske för företag med svenska kronor som redovisningsvaluta och fordringar i utländsk valuta finns det väldigt lite skrivet om. Det finns än mindre skrivet om hur beskattning ska ske för företag med euro som redovisningsvaluta och fordringar i euro eller annan valuta. Som nämnts ovan, den artikel som har behandlat och berör alla tre typfall är en artikel skriven av Katia Ceije i Svensk skattetidning från år 2016. Jag har inte funnit någon annan doktrin som behandlar alla tre typfall. En rimlig förklaring till denna avsaknad av forskning skulle kunna vara att situationen först har uppmärksammats i samband med att domen i *Holding AB* avkunnades i år. Gällande lag (2000:46) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.³⁸ finns det också väldigt bristfällig forskning att tillgå. Det finns desto mer skrivet om förhållandet mellan beskattning och redovisning och där finns det gott om forskning.

Den direkta beskattningens område och förhållandet till EU-rätten är föremål för relativt omfattande forskning. Både EU-rätten och skatterätten utvecklas i snabb takt vilket innebär att det beskrivs i såväl nationella som internationella tidskrifter.

---

³⁴ SKV St 2007-12-19.

³⁵ Rabe och Hellenius (2011) s. 75.

³⁶ Pahlsson (2006) s. 404 f.

³⁷ Prop. 1995/1996:10 s. 179.

³⁸ Fortsättningsvis omräkningslagen.

1.5 Avgränsning

Uppsatsen är avgränsad till valutakursförändringar på onoterade utländska fordringsrätter som utgör kapitaltillgångar. Svenska fordringsrätter behandlas av naturliga skäl inte eftersom det inte kan uppstå valutakursförändringar på dessa.³⁹ Vidare behandlas inte noterade fordringsrätter eftersom det gäller andra beskattningsregler. En jämförelse mellan onoterade och noterade utländska fordringsrätter hade varit intressant men ryms tyvärr inte inom uppsatsen begränsade omfång. Likadant gäller för fordringar som är föremål för valutasäkring, där är andra beskattningsregler och redovisningsregler tillämpliga som bland annat ställer andra krav på redovisningen.⁴⁰ *Holding AB* behandlar fordringsrätter och HFD avgjorde målet mot bakgrund av Kursförlustdomen som handlar om valutakursförluster på skulder i utländsk valuta. Trots att syftet med uppsatsen är att utröna gällande rätt för utländska fordringar och konsekvenser av *Holding AB* kommer jag i viss utsträckning att titta på reglerna för skulder i utländsk valuta för att besvara mina frågeställningar.

Läsaren förutsätts ha grundläggande kunskaper om EU-rätt och dess förhållande till nationell rätt. Därför berörs grundläggande begrepp och kunskap i mindre utsträckning. Eftersom enbart de grundläggande friheterna fri rörlighet för kapital och etableringsfrihet kan komma att bli tillämpliga vad gäller valutakursförändringar behandlas de övriga fördragsfriheterna inte i uppsatsen. Den direkta beskattningen är endast harmoniserad i begränsad utsträckning och skiljer sig från den indirekta beskattningen, vilket innebär att den indirekta beskattningen inte berörs.⁴¹

Uppsatsen huvudsakliga fokus ligger på om den nationella rätten utgör ett förbjudet hinder mot de grundläggande friheterna. Det är främst om det föreligger ett gränsöverskridande moment och det andra steget i bedömningen, restriktionsprövningen, som är av intresse för analysen. Övriga delar av den så kallade rule of reason-doktrinen tas inte upp i detalj.

1.6 Disposition

Uppsatsens andra kapitel utgör dess kärna. Här presenteras den svenska beskattningen på utländska fordringar. Det redogörs för sambandet mellan redovisning och beskattning och omräkningslagen. Kapitlet avslutas med tre stycken typfall som tar upp de tre olika situationer som kan uppstå för företag med utländska fordringar.

I uppsatsens tredje kapitel redogörs för förhållandet mellan etableringsfrihet och fri rörlighet för kapital. Eftersom HFD funnit att de svenska reglerna utgör ett förbjudet hinder mot den fria rörligheten för kapital och ett av mina syften med uppsatsen är att utreda vilka konsekvenser domen kan tänkas ha

---

³⁹ För läsning om beskattning på svenska fordringsrätter se Lodin m.fl. (2015) s. 208 ff.

⁴⁰ För vidare läsning om valutasäkring se Tivéus och Jacobsson (2013) s. 228 f. och 276 ff.

⁴¹ Ståhl m.fl. (2011) s. 21 f.

för andra situationer redogör jag för vad som gäller för fri rörlighet för kapital i förhållande till tredje land.

I kapitel fyra presenteras den prövning som EU-domstolen vidtar för att bedöma nationell lagstiftnings förenlighet med de grundläggande friheterna. Prövningen sker i tre steg och särskilt fokus ligger på det gränsöverskridande momentet och på det andra steget i bedömningen, restriktionsprövningen.

I uppsatsen femte kapitel presenteras avgöranden från HFD och EU-domstolen. I anslutning till rättsfallen förs det en analys under rubriken ”kommentar” där iakttagelser i doktrin och relevanta punkter och observationer presenteras. Tanken med detta är att det ska underlätta för läsaren inför analysen.

Kapitel sex utgör uppsatsen avslutande kapitel och här presenteras analys och de slutsatser som kan dras baserat på den analys som först löpande i uppsatsen. I detta kapitel besvaras mina under avsnitt 1.2 uppställda frågeställningar.

2 Beskattning av utländska fordringar

2.1 Inledning

I detta kapitel presenteras grunderna för uppsatsen. I första avsnittet redogörs för sambandet mellan beskattning och redovisning. Därefter presenteras omräkningslagen som gäller för företag som har euro som redovisningsvaluta. Slutligen redogörs det för de tre olika typfall som kan uppkomma när företag har utländska fordringar. Syftet med detta är att klargöra för läsaren hur den löpande beskattningen och kapitalvinstbeskattningen sker och om det uppstår någon skillnad för företag i intressegemenskap.

En utländsk fordringsrätt är en fordran i utländsk valuta.⁴² Juridiska personer beskattas alltid i inkomstslaget näringsverksamhet.⁴³ Med kapitalvinst och kapitalförlust i inkomstslaget näringsverksamhet avses vinst och förlust vid avyttring av kapitaltillgångar. Med kapitaltillgångar avses andra tillgångar i näringsverksamheten än lagertillgångar, pågående arbeten, kundfordringar och liknande tillgångar, inventarier, patent och andra sådana liknande rättigheter.⁴⁴ Fordringsrätterna som behandlas i denna uppsats utgör kapitaltillgångar. Som utgångspunkt utgör kapitalvinster en skattepliktig inkomst i inkomstslaget näringsverksamhet. I 25 kap. 3–5 §§ inkomstskattelagen (1999:1229)⁴⁵ räknas upp vad som avses med kapitalvinst och kapitalförlust i näringsverksamhet. Värdeförändringar på skulder nämns inte i uppräknningen. När kapitalvinst och kapitalförlust ska beräknas gäller att det oftast är reglerna i inkomstslaget kapital som ska användas.⁴⁶ Det är därför nödvändigt att skilja mellan bolagets egentliga näringsverksamhet och bolagets kapitalinvesteringar, när kapitalinvesteringarna avyttras och resulterar i en eventuell kapitalvinst eller kapitalförlust.⁴⁷

Om en fordran har uppstått mellan företag som är i intressegemenskap är en kapitalvinst skattefri medan det för en kapitalförlust föreligger ett avdragsförbud.⁴⁸ Med företag i intressegemenskap menas ett företag som ett annat företag, direkt eller indirekt, genom ägarandel eller på annat sätt har ett väsentligt inflytande i, alternativt om två företag står under i huvudsak gemensam ledning.⁴⁹

---

⁴² 48 kap. 4 § IL.

⁴³ Lodin (2015) s. 304 och 1 kap. 3 § 2 st. IL.

⁴⁴ Tivéus och Jacobsson (2013) s. 207 och 25 kap. 3 och 4 §§ IL.

⁴⁵ Fortsättningsvis IL.

⁴⁶ Tivéus och Jacobsson (2013) s. 208. Se också 25 kap. 2 § IL.

⁴⁷ Lodin m.fl. (2015) s. 173.

⁴⁸ 25a kap. 5 § IL och 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL.

⁴⁹ Se Karnov internet, inkomstskattelag (1999:1229) 25a kap. 19 §, Lexino, 2017-01-02.

I svensk skatterätt finns en speciell princip som gäller utländsk valuta, den så kallade integrationsprincipen. Principen innebär att ersättning som har erhållits respektive utgift som erlagts i utländsk valuta ska räknas om till svenska kronor, om de ingår i den skattepliktiga inkomsten. Ersättningen eller utgiften i utländsk valuta ska räknas om till kursen vid anskaffnings- respektive avyttringstillfället. Konsekvensen är att vid en kapitalvinst eller kapitalförlust inkluderas såväl tillgångens värdeutveckling som den utländska valutans utveckling. Integrationsprincipen innebär att det inte görs någon separation av den del av resultatet som beror på valutakursförändringar och den del som härstammar från tillgångens värdeökning.⁵⁰

2.2 Sambandet mellan redovisning och beskattning

Enligt svensk rätt är alla företag bokföringsskyldiga. Bokföringslagen (1999:1078)⁵¹ och årsredovisningslagen (1995:1554)⁵² säkerställer att företag har löpande bokföring och bokslut. Den svenska företagsbeskattningen brukar beskrivas som starkt sammankopplad med företagets redovisning.⁵³ Sambandet mellan beskattningen och redovisningen går att utläsa ur 14 kap. 2–6 §§ IL. I stor utsträckning baseras beskattningen av en näringsverksamhet på hur verksamhetens redovisning ser ut.

I 14 kap. 2 § IL stadgas att en näringsverksamhets resultat ska beräknas enligt bokföringsmässiga grunder.⁵⁴ Enligt redovisningsstandarden god redovisningssed ska inkomster tas upp som intäkt och utgifter ska dras av som kostnad under det beskattningsår de tillhör. Att redovisningen ska upprättas i överensstämmelse med god redovisningssed är ett sätt att säkerställa att redovisning och lagstiftning är förenliga.⁵⁵

När det skattepliktiga resultatet beräknas bör det skiljas mellan omfångsfrågor och periodiseringsfrågor.⁵⁶ Omfångsfrågorna är rena skattefrågor och handlar om värdering av tillgångar och klassificering av intäkter och kostnader. Intäkter är skattepliktiga eller skattefria i verksamheten medan kostnader klassificeras som avdragsgilla eller

---

⁵⁰ Lodin m.fl. (2015) s. 229, ett undantag till denna princip finns i 44 kap. 16 § IL, om ersättning i utländsk valuta för den avyttrade tillgången omväxlas inom trettio dagar från avyttringen, då ska växlingsdagens kurs användas för att beräkna värdet på ersättningen.

⁵¹ Försättningsvis BFL.

⁵² Försättningsvis ÅRL.

⁵³ Se bl.a. Knutsson m.fl. (2012) Törning och Albanson (2015).

⁵⁴ Att näringsverksamhetens resultat ska beräknas enligt bokföringsmässiga grunder innebär enligt förarbeten att inkomster och utgifter ska periodiseras. Periodisering innebär att inkomster ska tas upp och utgifter dras av under den period som de är hänförliga till. Se prop. 1999/2000:2, s. 176.

⁵⁵ 4 kap. 2 § BFL och 2 kap. 2 § ÅRL.

⁵⁶ Knutsson m.fl., 2012, s. 19 ff. och Törning och Albanson (2015) s. 151 och 157.

icke-avdragsgilla. Hur denna indelning ska ske styrs av allmänna eller särskilda skatteregler.⁵⁷ Periodiseringsfrågor handlar i sin tur om de regler som bestämmer när en inkomst eller utgift ska tas upp som en intäkt respektive en utgift vid beskattningen. Det är vid periodiseringsfrågorna som redovisningsreglerna kan få betydelse för hur en post kommer behandlas ur ett skatterättsligt perspektiv. Periodiseringsfrågorna brukar i sin tur delas upp i två typer av regler: det kopplade området och det frikopplade området.⁵⁸

Det kopplade området innebär att beskattningen är kopplad till redovisningen, vilket betyder att det är redovisningen som är direkt bestämmande. Det frikopplade området innebär att beskattningen beror på skattereglerna och att skattereglerna alltid gäller före redovisningsreglerna.⁵⁹

Huvudregeln för det kopplade området finns i 14 kap. 2 § IL. Där framgår att god redovisningssed gäller under förutsättning att något annat inte står skrivet i lag. Vid beräkning av resultatet ska inkomster tas upp som intäkt och utgifter ska dras av som kostnad under det beskattningsår som de hänför sig till, så länge något annat inte framgår av annan lag. Inom det kopplade området finns det även frågor som bestäms av skattereglerna, till exempel när det i skattelagstiftningen finns hänvisning till redovisningsregler eller när skatteregeln motsvarar redovisningsreglerna. Huvudregeln för det kopplade området är således en hjälpregel där redovisningen styr i det fall periodiseringen är oreglerad i skattelagstiftningen.⁶⁰

För det frikopplade området gäller att om det finns en uttrycklig skatteregel för hur periodisering ska ske, då gäller den före redovisningsregler. Skattereglerna är frikopplade från redovisningen vilket innebär att till exempel upp- eller nedskrivningar av tillgångar inte har någon påverkan på den värdering som görs skatterättsligt.⁶¹

2.3 Omräkningslagen

Ett företag kan välja att ha sin redovisning i svenska kronor eller i euro.⁶² Beroende på vilken valuta företaget väljer som redovisningsvaluta blir olika regler tillämpliga. Utgångspunkten är att redovisning ska ske i svenska kronor, eftersom det i Sverige föreligger en skyldighet att lämna inkomstdeklaration i svenska kronor.⁶³ Oavsett vilken redovisningsvaluta som företaget väljer, gäller att alla affärshändelser måste presenteras i en och samma valuta.

---

⁵⁷ De allmänna skattereglerna är 15 kap. 1 § IL och 16 kap. 1 § IL.

⁵⁸ Törning och Albanson (2015) s. 157 f.

⁵⁹ Det frikopplade området benämns också det icke-kopplade området. Törning och Albanson (2015) s. 158 och Knutsson m.fl. (2012) s. 71.

⁶⁰ Törning och Albanson (2015) s. 158 och Knutsson m.fl. (2012) s. 71.

⁶¹ Törning och Albanson (2015) s. 158 och Knutsson m.fl. (2012) s. 71.

⁶² 4 kap. 6 § BFL.

⁶³ 22 kap. 2 § SFF.

Eftersom företagen ska lämna inkomstdeklaration i svenska kronor, måste de företag som har valt att ha euro som redovisningsvaluta, räkna om sin balans- och resultaträkning till svenska kronor.⁶⁴ För att möjliggöra att företagen kan använda euro som redovisningsvaluta har det genom omräkningslagen införts en schabloniserat omräkningsförfarande.

Tanken är att omräkningslagen ska skapa en omräkningsmodell som var enkel att tillämpa, ge ett rättvisande resultat utan att över- eller undervärdera vinsten, omöjliggöra att skattskyldiga kan manipulera den beskattningsbara vinsten och medföra att företag med identiska transaktioner beskattas lika, oberoende av vilken redovisningsvaluta som tillämpas.⁶⁵

Huvudregeln för omräkning finns i 4–7 §§ omräkningslagen. Balansräkningen ska omräknas till svenska kronor enligt balansdagens kurs och resultaträkningen ska omräknas enligt beskattningsårets genomsnittliga växelkurs. Om omräkningen leder till att det uppkommer en differens, ska differensen inte resultatföras, utan mellanskillnaden ska endast noteras som en korrigeringspost i den omräknade balansräkningen. Den omräknade resultaträkningen är utgångspunkt för inkomstdeklarationen och skattemässiga justeringar ska göras i svenska kronor.⁶⁶

Vid omräkning av poster som tillhör det kopplade området är utgångspunkten vid beskattning bokföringens belopp i euro. Vid omräkning av poster som tillhör det frikopplade området är utgångspunkten vid beskattning transaktionernas värde i svenska kronor. När resultatet på det kopplade området ska beräknas är utgångspunkten bokföringen, vilket betyder att det är beloppet i euro som ligger till grund för beräkningen.⁶⁷

För det frikopplade området gäller att det är transaktionernas belopp i svenska kronor som ska ligga till grund för beräkningen.⁶⁸ Belopp i euro som påverkat det bokförda resultatet ska behandlas som en vanlig skattemässig justering och omräknas enligt genomsnittskursen. Vid deklarationen ska de belopp i bokföringen som har påverkat resultatet, till exempel kapitalvinst och kapitalförlust, återföras. Beloppen som har återförts ska därefter ersättas med de skattepliktiga respektive avdragsgilla beloppen i svenska kronor. För företaget innebär detta att de måste hålla reda på vilka anskaffningsvärden som posterna har i både svenska kronor

---

⁶⁴ 4 § omräkningslagen.

⁶⁵ Prop. 1999/2000:23 s. 1 och 156 f. Som Cejje (2016) s. 534, skriver föreligger det en viss motstridighet mellan punkt 1 och punkt 4, enkelheten gavs då företräde mellan målsättningarna vilket resulterade i införandet av ett schabloniserat omräkningsförfarande.

⁶⁶ 4 § omräkningslagen. Se även specialmotiveringen i prop. 1999/2000:23 s. 249.

⁶⁷ Cejje (2016) s. 534.

⁶⁸ Prop. 1999/2000:23 s. 157. Cejje (2016) s. 534 uppmärksammar att, Riksskatteverket (nuvarande SKV) var kritiskt till modellen och menade bland annat att gränsdragningen mellan det kopplade och det frikopplade området inte föreföll helt klar och att det förelåg risk att kapitalvinstbeskattningen av tillgångar i det frikopplade området kunde leda till att likartade transaktioner gav upphov till stora skillnader i skatt mellan företag med olika redovisningsvaluta. Se s. 154, 157 och 163 i prop. 1999/2000:23.

och i euro, eftersom de måste ha anskaffningsvärdena i euro i sin bokföring.⁶⁹

Det angavs i förarbetena att vid kapitalvinstbeskattning innebär omräkningsmodellen att försäljningspris och anskaffningsutgift ska anges i svenska kronor. Ceije menar att detta borde innebära att såväl för företag som redovisar i svenska kronor som för företag som redovisar i euro kommer samma belopp att tas upp. En naturlig förklaring är att kapitalvinstbeskattning tillhör det frikopplade området.

För vissa speciella poster har det införts specialbestämmelser i omräkningslagen. En av dessa är 11 § omräkningslagen om skulder och fordringar i utländsk valuta. I paragrafen stadgas att kontanter, fordringar, skulder och avsättningar i annan valuta än euro ska värderas till balansdagens kurs.⁷⁰ Regeln korresponderar med 14 kap. 8 § IL och syftar rimligtvis till att medge avdrag för valutakursvinster och valutakursförluster löpande under beskattningsåret.⁷¹

2.4 Utländska fordringsrätter

Nedan redogörs för tre typfall som kan föreligga när ett företag har utländska fordringar. Av typfallen utgörs ett av typfallen när företaget har svenska kronor som redovisningsvaluta och de andra två typfallen när företaget har euro som redovisningsvaluta. Omräkningslagen är tillämplig i de två senare typfallen. Framställningen nedan fokuserar på den löpande beskattningen, kapitalvinstbeskattning och om det är någon skillnad om fordran har uppstått mellan företag som är i intressegemenskap.

I typsituationerna som presenteras nedan bör läsaren vara uppmärksam på att den deskriptiva delen blandas med analys. Eftersom området är komplext är syftet med en analys i direkt anslutning till den deskriptiva delen att det ger läsaren förutsättningar till en djupare förståelse.

2.4.1 Typfall ett – redovisning i svenska kronor och fordran i utländsk valuta

I typfall ett har företaget svenska kronor som redovisningsvaluta och omräkningslagen är därmed inte tillämplig. Eftersom omräkningslagen inte är tillämplig får hjälp tas av redovisningsreglerna för när en omräkning från utländsk valuta till svenska kronor ska ske.

Eftersom all redovisning i ett företag ska ske i en och samma valuta måste fordran i utländsk valuta omräknas till svenska kronor. Den

---

⁶⁹ Ceije (2016) s. 535.

⁷⁰ Paragrafen innehåller även vad som gäller om det finns en säkringsåtgärd, vilket inte behandlas i uppsatsen.

⁷¹ Ceije (2016) s. 534 f.

redovisningsrättsliga regleringen finns i 4 kap. 13 § ÅRL, Redovisningsrådets rekommendation RR 8 och BFNAR 2012:1, Årsredovisning och koncernredovisning (K3), kapitel 30 – Effekter av ändrade valutakurser.⁷²

I 4 kap. 13 § ÅRL framgår att fordringar som är i annan valuta än redovisningsvalutan, får omräknas till svenska kronor till den kurs som gäller på balansdagen,⁷³ om detta överensstämmer med god redovisningssed och principen om rättvisande bild. Vad som utgör god redovisningssed framgår av redovisningsrekommendationer.⁷⁴ I redovisningsrådets rekommendation RR 8 punkt 7 anges att enligt huvudprincipen ska monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta på balansdagen, redovisas i redovisningsvalutan.⁷⁵ Omräkning från utländsk valuta till svenska kronor ska ske till den rådande kursen på balansdagen.⁷⁶

De skattemässiga reglerna om värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta finns i 14 kap. 8 § IL.⁷⁷ I paragrafen framgår att fordringar och skulder i utländsk valuta, som är kapitaltillgångar, ska värderas till kursen vid beskattningsårets utgång.⁷⁸ Avsikten med detta är att låta kursvinster och kursförluster vara fullt ut skattepliktiga eller avdragsgilla vid den löpande beskattningen, vilket innebär att valutakursförluster är avdragsgilla i den löpande beskattningen.⁷⁹

Vad gäller kapitalvinstbeskattning ska en fordran i utländsk valuta som utgör kapitaltillgång, kapitalvinstbeskattas när den avyttras. Mot bakgrund av den tidigare tillämpningen av 14 kap. 8 § IL finns det i 48 kap. 17 § IL en regel för justering av omkostnadsbeloppet. Har fordran värderats till ett högre värde än anskaffningsutgiften ska omkostnadsbeloppet ökas med mellanskillnaden och har fordran värderats till ett lägre värde än anskaffningsutgiften ska omkostnadsbeloppet minska med mellanskillnaden.⁸⁰ När en eventuell justering av omkostnadsbeloppet har gjorts och det fortfarande kvarstår en kursförlust ska kursförlusten tas upp i kapitalvinstberäkningen.⁸¹ Gunne menar, och får medhåll av Ceije, att den justering av omkostnadsbeloppet som görs bör tolkas som att den görs i

---

⁷² Läsaren bör göras uppmärksam på att RR 8 inte har uppdaterats med anledning av författningsändringar efter den 1 januari 2005.

⁷³ Balansdagen är sista dagen på ett företags räkenskapsår.

⁷⁴ Att kompletterande normgivning lämnas av BFN och Redovisningsrådet framgår av prop. 1990/1991:54 s. 237.

⁷⁵ Monetära poster är kassamedel samt tillgångar och skulder som kommer att inflyta respektive utbetalas med fastställda eller fastställbara belopp, se BFNAR 2012:1, p. 35.

⁷⁶ RR 8 p. 7 och p. 30.3 BFNAR 2012:1

⁷⁷ Se Karnov internet, inkomstskattelag (1999:1229) 14 kap. 8 §, Lexino, 2016-11-30, där Baran anför att denna paragraf får anses utgöra en särskild skattemässig reglering som gäller oavsett vad som framgår av det enskilda företagens redovisning.

⁷⁸ Internet Karnov, inkomstskattelag (1999:1229) 14 kap. 8 §, not 451, 2016-11-30.

⁷⁹ Prop. 1990/1991:54 s. 237.

⁸⁰ 48 kap. 17 § IL.

⁸¹ Ceije (2016) s. 533.

syfte att undvika att kursförluster dras av två gånger och för att undvika en dubbelbeskattning på kapitalvinster.⁸²

Mot bakgrund av dessa regler publicerade SKV år 2007 ett ställningstagande som berör frågan hur beskattning av en valutakursförändring på en fordran i utländsk valuta som är kapitaltillgång som avyttras under löpande år ska ske.⁸³ I ställningstagandet anger SKV att en valutakursförändring på en fordran ska beskattas enligt de allmänna reglerna för beskattning av näringsverksamhet och inte enligt de särskilda reglerna för kapitalvinster och kapitalförluster.⁸⁴ Det ska gälla oavsett om fordran kvarstår vid beskattningsårets utgång eller om fordran avyttrats under löpande år. Omkostnadsbeloppet ska justeras med valutakursförändringen och det gäller även valutakursförändringar på fordringar som uppkommit mellan två företag som är i intressegemenskap och där fordringarna avyttrats under löpande år. Om avyttringen innebär att en kapitalförlust på den nominella fordran uppkommer är den delen inte avdragsgill.⁸⁵

Cejje menar att det går att tolka SKV:s ställningstagande som att de beskattningsprinciper som gäller för valutakursförändringar på balansdagen även ska gälla för fordringar som avyttras löpande. För fordringar på balansdagen innebär detta att det får genomslag i den löpande beskattningen och när fordringarna sedan avyttrats ska omkostnadsbeloppet justeras.⁸⁶

Cejje är av åsikten att valutakursförändringarna beaktas löpande, vilket också gäller för företag i intressegemenskap. För företag i intressegemenskap föreligger det ett avdragsförbud för en kapitalförlust på den nominella delen av fordran men inte för valutakursförlusten.⁸⁷ Uppstår det en kapitalvinst är den nominella delen av fordran fullt ut skattepliktig medan valutakursförändringen inte är det. Samma beskattningsprinciper bör gälla både vid avyttring under löpande år som för valutakursförändringar på balansdagen.⁸⁸

2.4.2 Typfall två – redovisning i euro och fordran i annan utländsk valuta

I typfall två har företaget euro som redovisningsvaluta och fordran i utländsk valuta.⁸⁹ Att fordran är i utländsk valuta innebär att den är i en annan valuta än euro, till exempel svenska kronor eller amerikanska dollar.

---

⁸² Karnov internet, inkomstskattelagen (1999:1229) 48 kap. 17 §, not 1904, 2016-11-30 och Cejje (2016) s. 532.

⁸³ SKV St 2007-12-19.

⁸⁴ 15 kap. 1 § IL och 16 kap. 1 § IL.

⁸⁵ Se Cejje (2016), den slutsats som företaget gör här baseras på att det vore olämpligt om olika regler blir tillämpliga om en avyttring sker under löpande beskattningsår eller inte.

⁸⁶ 14 kap. 8 § IL och 48 kap. 17 § IL.

⁸⁷ 25 kap. 19 § första stycket 1 p. IL.

⁸⁸ Cejje (2016), s. 533.

⁸⁹ Företag får enligt 2 kap. 6 § ÅRL och 4 kap. 6 § BFL ha sin redovisning i euro.

Eftersom företaget har euro som redovisningsvaluta är omräkningslagen tillämplig.⁹⁰

Omräkning sker enligt huvudregeln i omräkningslagen.⁹¹ Eftersom redovisningen är i euro och fordringar i utländsk valuta blir specialregeln för omräkning av skulder och fordringar i utländsk valuta tillämplig efter att resultat- och balansräkningen har omräknats. För fordringar som uppstått mellan företag som är i intressegemenskap gäller att anskaffningsvärdena ska anges både i euro i och i svenska kronor.⁹²

Specialregeln som blir tillämplig efter att omräkning av resultat- och balansräkning har skett behandlar omräkning av skulder och fordringar i utländsk valuta och liknar bestämmelsen i 14 kap. 8 § IL.⁹³ Enligt omräkningslagen ska fordran värderas till den aktuella kursen för den svenska kronan vid beskattningsårets utgång. Följderna av att fordran ska värderas vid beskattningsårets utgång borde vara att en valutakursförändring som uppstår under innehavstiden av fordran beaktas vid den löpande beskattningen. Någon regel för justering av omkostnadsbeloppet saknas i omräkningslagen.⁹⁴

Eftersom det saknas en regel för justering av omkostnadsbeloppet och att företaget är ett svenskt skattesubjekt som ska följa svensk lag, är en möjlig lösning att reglerna i IL är tillämpliga. Omräkningslagen borde endast betraktas som ett komplement till omräkningen och inte vara en lag som används för att räkna ut vad som utgör själva skatteobjektet. Om valutakursförändringar påverkar den löpande beskattningen borde omkostnadsbeloppet justeras vid en kapitalvinstberäkning, enligt reglerna i IL. Denna tolkning innebär att ett företag som redovisar i euro och har fordringar i utländsk valuta skulle beskattas på samma sätt som ett företag som har valt svenska kronor som redovisningsvaluta och fordringar i utländsk valuta. En likabehandling skulle således föreligga.⁹⁵

Vad som gäller för fordringar som har uppkommit mellan företag som är i intressegemenskap har det inte behandlats i vare sig praxis, förarbeten, doktrin eller av SKV på något sätt. Det råder alltså viss osäkerhet kring vad som gäller. Mot bakgrund av att integrationsprincipen normalt sätt gäller vid kapitalvinstbeskattning på fordringar borde det föreligga ett avdragsförbud för valutakursförluster.⁹⁶ För att det ska förekomma likhet i beskattningen är ett alternativ att SKV:s ställningstagande från år 2007 ska ligga till grund för beskattningen. Eftersom integrationsprincipen innebär att avdrag inte medges för valutakursförluster och SKV:s ställningstagande innebär att det

---

⁹⁰ 1 § omräkningslagen.

⁹¹ 4–7 §§ omräkningslagen.

⁹² SKV, rättslig vägledning – omräkning när redovisningsvalutan är i euro, hämtat 2016-12-01.

⁹³ Cejje (2016) s. 535.

⁹⁴ Cejje (2016) s. 536.

⁹⁵ Cejje (2016) s. 536.

⁹⁶ 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL.

bara är en kapitalförlust på den nominella fordran som avdragsförbudet omfattar råder det viss osäkerhet.⁹⁷

2.4.3 Typfall tre – redovisning i euro och fordran i euro

I det tredje typfallet har företaget euro som redovisningsvaluta och fordran är utställd i euro.⁹⁸ Eftersom inkomstdeklaration ska lämnas i svenska kronor och redovisningen är i euro måste det även i detta fall göras en omräkning och omräkningslagen är tillämplig. Vid tillämpning av omräkningslagen skiljer sig detta typfall från typfall två. Eftersom både redovisningsvalutan och fordran är i euro är inte specialregeln i 11 § omräkningslagen om omräkning av skulder och fordringar i utländsk valuta tillämplig. För att specialregeln ska vara tillämplig ska fordran vara i en annan valuta än redovisningsvalutan. När både redovisningen och fordran är i euro är alltså specialregeln inte tillämplig. Frågan vad som gäller för valutakursförändringar, om och hur de beaktas vid inkomstskattesammanhang kvarstår.

Någon specialregel som för de andra typfallen verkar inte finnas. Utgångspunkt för omräkning blir enligt huvudregeln i omräkningslagen.⁹⁹ Det innebär att det ska göras en omräkning av både resultat- och balansräkning till svenska kronor. Omräkning av resultaträkningen ska göras till beskattningsårets genomsnittliga växelkurs och omräkning av balansräkningen ska göras till den rådande växelkursen på balansdagen. Eftersom balansräkningen räknas om enligt den genomsnittliga växelkursen och om det endast är de totala balansposterna som omräknas, kommer det inte nödvändigtvis att framgå om någon valutakursvinst eller valutakursförlust har uppstått.

Det framstår inte som att det är helt klart att valutakursvinster eller valutakursförluster beaktas vid den löpande beskattningen. En förklaring kan vara att när både redovisning och fordran är i euro, är de i samma valuta och det är inte helt klarlagt om en valutakursförändring faktiskt kan uppstå.¹⁰⁰ Ett eventuellt stöd för att valutakursförändringar inte kan uppstå kan hämtas ur opublicerat avgörande från HFD.¹⁰¹ Det är inte helt klart hur mycket vägledning som kan hämtas från detta avgörande eftersom målet behandlas skulder som är hänförliga till det kopplade området. Fordringar som utgör kapitaltillgångar tillhör det frikopplade området. Därför kvarstår jämförelsen som tveksam och vad som händer med fordringar som är kapitaltillgångar är osäkert.¹⁰²

---

⁹⁷ Cejie (2016) s. 536.

⁹⁸ Det var denna situation som behandlades i *Holding AB*. Se avsnitt 5.6.

⁹⁹ 4–7 §§ omräkningslagen.

¹⁰⁰ Cejie (2016) s. 537.

¹⁰¹ HFD mål nr 1497-11 (2012-09-13) och SRN:s förhandsbesked i samma mål dnr 115/09/D (2011-02-22).

¹⁰² Cejie (2016) s. 537.

I målet framgår att värdeförändringar som beror på en ändrad växelkurs mellan euro och svenska kronor, vid en omräkning till svenska kronor, inte ska påverka den beskattningsbara inkomsten. De aktuella skulderna i målet var hänförliga till det kopplade området och huvudregeln i omräkningslagen var tillämplig. Eftersom skulderna inte omfattades av kapitalvinstbeskattningsreglerna i IL, och därmed tillhör det kopplade området, ska en omräkning från euro till svenska kronor inte påverka det beskattningsbara resultatet. Vid denna omräkning ansågs några intäcks- eller kostnadsposter som tas upp i 14 kap. 21 § IL inte heller uppkomma.

I förarbetena till omräkningslagen uttalades att på det frikopplade området ska transaktionernas belopp i kronor tillämpas.¹⁰³ Cejjes uppfattning är att det är oklart vad som åsyftas med det men att det går att tänka sig att det handlar om kapitalvinstberäkningen. Om kapitalvinstberäkningen görs, baserad på svenska kronor, kommer valutakursförändringar kunna ingå i den framräknade kapitalvinsten eller kapitalförlusten. Det skulle innebära att valutakursförändringar endast beaktas vid en avyttring och inte i den löpande beskattningen. Att valutakursförändringar endast beaktas vid kapitalvinstberäkningen och inte i den löpande beskattningen skiljer sig från typfall ett och typfall två.¹⁰⁴

Som i typfall två finns det varken i praxis, doktrin eller i skrivelser från SKV någon vägledning för hur fordringar som har uppkommit mellan företag i intressegemenskap ska behandlas. Denna fråga behandlades av HFD i *Holding AB* som presenteras under avsnitt 5.6.

---

¹⁰³ Prop. 1999/2000:23 s. 163.

¹⁰⁴ Cejje (2016) s. 537.

3 Kort om EU-skatte rätt

3.1 Inledning

I det första avsnittet klargörs för EU-rättens förhållande till nationell rätt. Därefter presenteras förhållandet mellan fri rörlighet för kapital och etableringsfrihet. Kapitlet avslutas med att det redogörs för fri rörlighet för kapital i förhållande till tredje land.

3.2 EU-rättens förhållande till nationell rätt

Ett medlemskap i EU innebär att en stat avstår från delar av sin nationella suveränitet. EU-rätten har företräde framför nationell rätt, vilket onekligen får långtgående konsekvenser på nationell nivå.¹⁰⁵ Trots att det finns en betydande EU-rättslig reglering på skatteområdet är medlemsstaternas suveränitet på skatteområdet relativt långtgående. Skatterätten är ett av de rättsområden som endast har harmoniserats i begränsad utsträckning och på den direkta beskattningens område saknar EU befogenhet.¹⁰⁶ Det är upp till medlemsstaterna att fritt utforma sina skattesystem men det innebär inte att EU-rätten helt saknar påverkan på skatterättens område. Den nationella beskattningsrätten måste utövas i enlighet med de skyldigheter och förpliktelser som följer av EU-rätten och fördragen. Den svenska lagstiftaren, domstolarna och myndigheterna är skyldiga att tolka nationell rätt i ljuset av EU:s direktiv och fördrag i syfte att eftersträva EU:s gemensamma mål.¹⁰⁷ För SKV innebär det att de måste utforma sina allmänna råd i överensstämmelse med EU-rätten.¹⁰⁸

Den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och personer samt etableringsfriheten utgör grundpelarna för EU:s inre marknad. För att upprätthålla den inre marknaden finns det förbud mot diskriminering och mot restriktioner.¹⁰⁹ EU-domstolen har ansett att dessa förbud även omfattar skatterättslig reglering. I målet *Avoir Fiscal* uttalade EU-domstolen att nationell skattelagstiftning som hindrar den fria rörligheten kan angripas med stöd av FEUF, trots att beskattningsrätten faller under medlemsstaternas exklusiva behörighet och att den direkta beskattningen inte är harmoniserad.¹¹⁰ Förbuden mot restriktioner och diskriminering innebär att nationella skatteregler, även om de omfattar skattefrågor som inte är harmoniserade inom EU, ändå kan anses vara otillåtna om de utgör

---

¹⁰⁵ Ståhl m.fl. (2011) s. 21 och Dahlberg (2014) s. 346.

¹⁰⁶ Se artikel 5 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och artikel 3–6 i FEUF.

¹⁰⁷ Ståhl m.fl. (2011) s. 36.

¹⁰⁸ Pahlsson (2013) s. 113.

¹⁰⁹ Berglund och Cejje (2014) s. 93.

¹¹⁰ Ståhl (2011) s. 70.; mål 270/83 *Avoir Fiscal*.

en restriktion eller diskriminering som inte kan rättfärdigas.¹¹¹ EU-domstolen har flertal fall underkänt medlemsstaternas interna skatteregler. Denna utveckling understryker EU-rättens överordnade ställning över den nationella lagstiftningen.¹¹²

3.3 Förhållandet mellan etableringsfrihet och fri rörlighet för kapital

Den vida definitionen av kapitalrörelser leder till att många transaktioner faller in under mer än en fördragsfrihet.¹¹³ En uppfattning i doktrin är att det borde sakna betydelse mot vilken frihet som prövningen av en nationell regels förenlighet görs, eftersom prövningen sker i stort sett på samma sätt oberoende av vilken av fördragsfriheterna som är aktuell. Utrymmet för att prövningen skulle få olika utfall beroende på vilken fördragsfrihet som anses vara tillämplig borde vara litet.¹¹⁴ Dahlberg är av uppfattningen att det finns en hög grad av konvergens mellan de grundläggande friheterna och att domstolen gör en likadan bedömning när det gäller dels vad som utgör en restriktion och dels vilka rättfärdigande grunder som finns enligt rule of reason-doktrinen.¹¹⁵

Dahlberg menar att fri rörlighet för kapital är parallell med etableringsfriheten, under förutsättning att friheterna utövas inom EU. Fri rörlighet för kapital gäller i viss utsträckning även mot tredje land och på grund av etableringsfrihetens begränsning till inom EU kan de båda friheterna inte gälla parallellt utanför EU.¹¹⁶ EU-domstolen har fastslagit att om både den fria rörligheten för kapital och en annan frihet är tillämplig, då ska inte den fria rörligheten för kapital tillämpas.¹¹⁷ Prövningen ska ske gentemot den andra friheten trots att den inte är tillämplig mot tredje land.¹¹⁸

I praxis finns vägledning kring hur bedömningen om vilken frihet som är tillämplig ska företas. För nationella regler som endast är tillämpliga inom koncerner eller nationella regler som kräver att det föreligger ett kontrollerande inflytande, ska prövningen göras mot etableringsfriheten.¹¹⁹ Både de nationella reglernas syfte och de faktiska förhållandena i målet är av betydelse för bedömningen av vilken fördragsfrihet som ska anses vara överordnad. För skatteregler som är tillämpliga, oavsett innehav, kan en prövning göras mot såväl etableringsfrihet som mot den fria rörligheten för

---

¹¹¹ Dahlberg (2014) s. 388.

¹¹² Pahlsson (2013) s. 54.

¹¹³ Terra och Wattel (2012) s. 70.

¹¹⁴ Ståhl m.fl. (2011) s. 138 och Dahlberg (2014) s. 406.

¹¹⁵ Dahlberg (2014) s. 406.

¹¹⁶ Terra och Wattel (2012) s. 70.

¹¹⁷ Dahlberg presenterar enstaka författare som hävdar de fria kapitalrörelsernas subsidiära ställning till etableringsfriheten, vilket inte fått vidare stort genomslag i doktrin. Se Dahlberg (2014) s. 406 f.

¹¹⁸ Ståhl m.fl. (2011) s. 138 f. Se även mål C-452/04 *Fidium Finanz AG*, som dock inte var ett skattemål.

¹¹⁹ Terra och Wattel (2012) s. 70 och Ståhl m.fl. (2011) s. 139.

kapital. Ståhl med flera menar att i en sådan situation där båda friheterna är tillämpliga, ger EU-domstolen intryck av att fördragsfriheterna kan tillämpas parallellt och att ingen av fördragsfriheterna är överordnad den andra.¹²⁰

I sin tidiga praxis har EU-domstolen varit återhållsam med att bedöma nationell skattelagstiftning i förhållande till fri rörlighet för kapital. En förklaring till denna återhållsamhet kan vara att innebörden av övriga friheter är jämförelsevis väl utredd och domstolen väljer istället att göra prövningen mot någon av dessa friheter. På senare tid har en ökad prövning av nationell lagstiftning gentemot fri rörlighet för kapital skett.¹²¹

3.4 Fria kapitalrörelser mot tredje land

I artikel 63 FEUF stadgas att inom ramen för bestämmelserna i denna artikel ska alla restriktioner för kapitalrörelser mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land vara förbjudna. Genom denna bestämmelse stadfästs alltså principen om fri rörlighet för kapital inom EU men principen utsträcks till att gälla kapitalrörelser till och från tredje land. I vilken utsträckning artikeln gäller mot tredje land råder det delade meningar om. Syftet bakom att utvidga den fria rörligheten för kapital till tredje land är oklart och artikelns innebörd är relativt oklar.¹²²

Frågan om frihetens förhållande till tredje land och direkt beskattning har först på senare tid varit föremål för prövning av EU-domstolen. Ett av de första målen var *Sanz de Lera och andra*¹²³ där EU-domstolen prövade frågan om frihetens förhållande till angränsande tredje land. Domstolen fann att de fria kapitalrörelserna gällde i förhållande till dessa länder.¹²⁴ I *van Hilten-van der Heijden*,¹²⁵ behandlades nederländsk arvsbeskattning och dess förenlighet med fria kapitalrörelser och i viss mening förhållandet mot Schweiz. I målet gjorde EU-domstolen endast prövningen om den nationella lagstiftningens förenlighet med fria kapitalrörelser. Omständigheten att målet gällde förhållandet till tredje land påverkade inte bedömningen.

Det finns självfallet en omfattande rättsvetenskaplig diskussion om räckvidden av de fria kapitalrörelserna mot tredje land. Efter EU-domstolens dom i *Sanz de Lera* uppkom en diskussion kring hur långt den fria rörligheten för kapitalrörelser ska utsträckas. Mohamed ansåg år 1999 att de fria kapitalrörelserna endast ska utsträckas till att omfatta fri rörlighet för sedlar.¹²⁶ Detta är en uppfattning som varken Ståhl eller Dahlberg delar. Ståhls uppfattning, med vilken Dahlberg instämmer, är att de kapitalrörelser

---

¹²⁰ Ståhl m.fl. (2011) s. 139 f.

¹²¹ Dahlberg (2014) s. 406 f.

¹²² Ståhl (2003) s. 504.

¹²³ Förenade målen C-163/94, C-165/94 och C-250/94 *Sanz de Lera och andra*.

¹²⁴ Dahlberg (2014) s. 407 f.

¹²⁵ Mål C-513/03 *van Hilten-van der Heijden*.

¹²⁶ Mohamed (1999) s. 220.

som nämns i artikel 64 FEUF¹²⁷ även som utgångspunkt måste omfattas av restriktionsförbudet i artikel 63 FEUF och då gälla mot tredje land.¹²⁸

En fråga som har dykt upp är om det är möjligt att rättfärdigandegrunderna sträcker sig längre i förhållande till tredje land än till medlemsstater. EU-domstolen utvecklade detta i *Fidium Finanz AG*¹²⁹. Frågan avser i vilken omfattning de fria kapitalrörelserna är tillämpliga i de fall när den aktuella situationen också täcks av en annan grundläggande frihet. I målet uttalar EU-domstolen att det är möjligt att den nationella bestämmelsen kan utgöra hinder mot två friheter samtidigt i vissa specifika fall.

EU-domstolen poängterar att friheterna avser olika situationer och har olika tillämpningsområden. Är båda friheterna tillämpliga ska en prövning göras av i vilken utsträckning bestämmelsen påverkar utövandet av dessa grundläggande friheter och vilken av friheterna som är den dominerande utifrån omständigheterna i målet.

I *Fidium Finanz AG* fann EU-domstolen att fri rörlighet för tjänster var den tillämpliga friheten och att ett bolag med säte i tredje land inte kan åberopa fri rörlighet för tjänster eftersom friheten endast gäller inom EU.

EU-domstolen uttalar att den fria rörligheten för kapital möjligtvis kunde vara tillämplig men att detta i så fall var en oundviklig konsekvens av inskränkningen av att tillhandahålla tjänster. Fri rörlighet för tjänster ansågs därmed vara den dominerande friheten. Dahlberg är kritisk till EU-domstolens bedömning av förhållandet mellan etableringsfriheten och fri rörlighet för kapital i relation till tredje land. Han menar att det finns en risk att etableringsfriheten blir den dominerande friheten i förhållande till fri rörlighet för kapital. Bedömning skulle urholka det materiella tillämpningsområdet för fria kapitalrörelser. Slutligen menar Dahlberg att endast i de fall när etableringsfriheten inte är parallell med fria kapitalrörelser skulle den bli tillämplig i förhållande till tredje land.¹³⁰

EU-domstolen har även i vissa fall ansett att de fria kapitalrörelserna är direkt tillämpliga i förhållande till tredje land inom området för direkt beskattning. Det rör sig om situationer då frågan enbart rör den fria rörligheten för kapital och inte frågan om överlappande fördragsfriheter. Ett viktigt mål är *Holböck*¹³¹ där prövning kunde ske mot såväl etableringsfriheten som fri rörlighet för kapital.¹³² En viktig slutsats från domen är att de fria kapitalrörelserna i princip gäller i förhållande till tredje land också när nationell skattelagstiftning prövas.¹³³

---

¹²⁷ Artikel 64 FEUF avser direktinvesteringar, investeringar i fast egendom, etablering, tillhandahållande av finansiella tjänster eller emission och introduktion av värdepapper på kapitalmarknader.

¹²⁸ Ståhl (2003) s. 509 och Dahlberg (2014) s. 409.

¹²⁹ Mål C-452/04 *Fidium Finanz AG*.

¹³⁰ Dahlberg (2014) s. 410 f.

¹³¹ Mål C-157/05 *Holböck*.

¹³² Ståhl m.fl. (2011) s. 145.

¹³³ Dahlberg (2014) s. 411 f.

I *Skatteverket mot A*,¹³⁴ klargjorde EU-domstolen att prövningen av om det föreligger en restriktion ska ske på samma sätt i förhållande till tredje land som inom EU.¹³⁵ Dahlberg anser att en rimlig lösning vore att de rättfärdigande grunder som EU-domstolen utarbetat genom rule of reason-doktrinen också ska ges samma innebörd i förhållande till tredje land, främst ur ett förutsebarhetsperspektiv.¹³⁶ Praxis visar att medlemsstaternas har haft större framgång med att försvara hindrande regler i förhållande till tredje land än hindrande regler mot medlemsländerna inom EU. En viktig anledning till detta är att direktiven inte är tillämpliga i förhållande till tredje land och rörligheten sker då i ett annat sammanhang än inom EU.¹³⁷ Medlemsstaterna har därför haft framgång med argument som EU-domstolen vanligtvis tillbakavisar i förhållande till den fria rörligheten inom EU.¹³⁸

---

¹³⁴ Mål C-101/05 *Skatteverket mot A*.

¹³⁵ Ståhl m.fl. (2011) s. 145.

¹³⁶ Dahlberg (2014) s. 414.

¹³⁷ Ett exempel på ett direktiv som inte är tillämpligt i förhållande till tredje land är direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning. EU-domstolen har som rättfärdigande grund funnit att bristande kontrollmöjligheter i förhållande till tredjeland utgör en grund för rättfärdigande.

¹³⁸ Ståhl m.fl. (2011) s. 168. För mer om rättfärdigande av hinder för fria kapitalrörelser till tredje land se t.ex. mål C-446/04 *FII Group Litigation*, mål C-101/05 *Skatteverket mot A* och C-540/07 *Kommissionen mot Italien*.

4 Bedömningen av nationell lagstiftning och eventuell fördragsstridighet

4.1 Inledning

Här presenteras EU-domstolens prövningsmönster vid bedömningen av nationell lagstiftning och dess eventuella fördragsstridighet. Prövningen sker i tre steg som beskrivs i de följande avsnitten.

EU-domstolen kan, inom ramen för sin dömande verksamhet, avgöra om medlemstaternas nationella skattebestämmelser står i strid med den fria rörligheten. Bedömningen består av en stegvis granskning där EU-domstolen i det första steget har att avgöra om någon av de rättigheter som följer av den fria rörligheten har tagits i anspråk. Finner domstolen att den fria rörligheten har utnyttjats är nästa steg i bedömningen att avgöra huruvida den nationella regeln, utgör ett hinder för eller begränsar den fria rörligheten eller inte. I det tredje och avslutande steget gör domstolen en rättfärdigande- och proportionalitetsbedömning. Prövningen i det sista steget vidtas endast om domstolen i det andra steget funnit att den nationella skattelagstiftningen utgör ett hinder mot fördragsfriheten.¹³⁹

4.2 Är fördragsfriheterna tillämpliga?

Vid bedömningen av nationell lagstiftnings eventuella fördragsstridighet måste det i ett första steg avgöras om någon av fördragsfriheterna har tagits i anspråk. För att en fördragsfrihet ska vara aktuell krävs att det föreligger en gränsöverskridande situation. Fördraget gäller alltså endast vid gränsöverskridande förhållanden och situationer. Helt nationella situationer omfattas inte av fördraget och kan därför inte heller utgöra ett hinder mot den fria rörligheten.¹⁴⁰

Ibland uppstår en situation som är föremål för mer än en fördragsfrihet, vilket många gånger kan hända avseende gränsdragningen mellan fri rörlighet för kapital och etableringsfriheten. Hur bedömning ska göras vid överlappande fördragsfriheter är inte helt enkel. EU-domstolen har uttalat att vid en sådan situation ska syftet med den lagstiftning som är föremål för prövning beaktas.¹⁴¹

---

¹³⁹ Berglund och Cejje (2014) s. 93.

¹⁴⁰ Ståhl m.fl. (2011) s. 71 f.; Berglund och Cejje (2014) s. 93 f. Se även bl.a mål C-107/94 *Asscher*, p. 32 och mål C-403/03 *Schempp*.

¹⁴¹ Terra och Watell (2012) s. 77 f.; se även mål C-452 *Fidium Finanz AG*, C-524/04 *Thin Cap*, C-492/04 *Lasertec*, C-102/05 *Skatteverket mot A och B* och C-157/05 *Holbäck*.

FEUF skyddar inte mot missbruk av fördraget men vad som betraktas som missbruk av fördraget är inte helt klarlagt. Vad som står klart är en gränsöverskridande transaktion eller situation som avser utövande av en fördragsfrihet inte är att anse som missbruk av fördraget. Att genomföra en etablering enbart för att utnyttja ett mer förmånligt skattesystem är inte heller att betrakta som missbruk.¹⁴²

4.3 Föreligger det ett hinder mot den fria rörligheten?

Ifall bedömningen i det första steget inneburit att det föreligger ett gränsöverskridande moment och att en fördragsfrihet har tagits i anspråk är nästa steg i bedömningen att avgöra om det föreligger ett hinder mot den fria rörligheten.

Ett hinder mot den fria rörligheten innebär att en gränsöverskridande situation är föremål för negativ särbehandling jämfört med en jämförbar inhemsk situation. I vissa situationer kan en gränsöverskridande situation innebära att det uppstår en mer betungande situation än vad som hade uppstått i en helt nationell situation. En sådan situation kan uppstå till följd av att två stater parallellt utövar sin beskattningsrätt. Att två stater parallellt utövar sin beskattningsrätt är inte att betrakta som negativ särbehandling och ett förbjudet hinder mot fördraget föreligger inte. Under förutsättning att nationella regler inte missgynnar personer eller transaktioner etc. med koppling till utlandet utan reglerna gäller på samma sätt som för nationella förhållanden utgör medlemsstaternas olika nationella regler inget hinder mot fördraget.¹⁴³

Vid bedömningen om det föreligger ett hinder mot den fria rörligheten gör domstolen en kvalitativ bedömning istället för en kvantitativ. Det betyder att även obetydliga hinder är otillåtna.¹⁴⁴ En viktig del i prövningen är att avgöra om den utländska och den inhemska situationen är objektivt jämförbara. Endast när det objektivt går att jämföra situationerna finns det krav på att situationerna ska behandlas lika. I avsaknad av ett jämförelseobjekt kan den nationella skatteregeln ändå innebära att det föreligger ett hinder, vilket EU-domstolen fann i *Deutsche Shell*.¹⁴⁵ Det faktum att en gränsöverskridande situation i sig kan innebära negativa skattekonsekvenser betyder inte att det står strid med EU-rätten. För att det ska anses utgöra ett hinder mot EU-rätten krävs det att vid utnyttjande av den fria rörligheten att det uppstår en gränsöverskridande situation som är föremål för en negativ särbehandling. I andra fall kan det röra sig om

---

¹⁴² Terra och Watell (2012) s. 46; se även mål C-212/97 *Centros* och C-196/04 *Cadbury Schweppes*.

¹⁴³ Ståhl m.fl. (2011) s. 72 f.

¹⁴⁴ Se t.ex. mål C-118/96 *Safir* där tvisten gällde ett skattebelopp om 75 svenska kronor.

¹⁴⁵ Se mer under avsnitt 5.1.

utövande av parallell beskattningsrätt eller dubbelbeskattning och det utgör inte ett hinder mot den fria rörligheten.¹⁴⁶

4.4 Rättfärdigandebedömning

Det tredje och sista steget i prövningen är att bedöma om hindret från restriktionsprövningen i steg två går att rättfärdiga med stöd av antingen en uttrycklig fördragsbestämmelse eller genom praxis från EU-domstolen.¹⁴⁷

4.4.1 Rättfärdigandegrunder i FEUF

Genom uttryckliga bestämmelser i FEUF ger fördraget under vissa förutsättningar möjlighet att godta nationella bestämmelser som hindrar den fria rörligheten. Gällande fri rörlighet för tjänster och personer kan de nationella hindrande reglerna godtas i vissa fall om det gäller om den nationella regeln grundas på hänsyn till allmän ordning eller säkerhet och hälsa. Att hindrande skatteregler har godtagits på denna grund har än så länge inte hänt.¹⁴⁸

För fri rörlighet för kapital gäller att hinder kan rättfärdigas genom att medlemsstaterna ska ha rätt att tillämpa sådana bestämmelser i sin skattelagstiftning som skiljer mellan skattskyldiga med olika bostadsort och skattskyldiga som investerat sitt kapital på olika orter inom landet. Medlemsstaterna har även genom fördraget en rätt att vidta alla nödvändiga åtgärder för att förhindra överträdelser av nationella lagar och författningar och de har även rätt att vidta åtgärder motiverade med hänsyn till allmän ordning eller allmän säkerhet.¹⁴⁹ I artikel 64 FEUF finns ytterligare möjlighet till rättfärdigande i förhållande till tredje land. En medlemsstat kan ha en lagstiftning som medför hinder mot tredje land under två förutsättningar. För det första ska lagstiftningen ha varit i kraft den 31 december 1993. För det andra är det enbart speciella kapitalrörelser som omfattas av undantaget. Det ska vara fråga om direktinvesteringar, inbegripet investeringar i fast egendom, etablering, tillhandahållande av finansiella tjänster eller emission och introduktion av värdepapper på kapitalmarknader.¹⁵⁰

4.4.2 Rule of reason-doktrinen

Om det saknas ett uttryckligt undantag i FEUF kan en begränsning av de grundläggande friheterna ändå vara rättfärdigad genom praxis från EU-domstolen. Den systematik och det test som domstolen använder för att bedöma om en fördragsstridig åtgärd kan rättfärdigas brukar kallas för rule

---

¹⁴⁶ Ståhl m.fl. (2011) s. 176; Berglund och Cejje (2014) s. 99 ff.

¹⁴⁷ Ståhl m.fl. (2011) s. 176.

¹⁴⁸ Ståhl m.fl. (2011) s. 147, se även mål 270/83 *Avoir Fiscal*.

¹⁴⁹ Dahlberg (2014) s. 399 f.

¹⁵⁰ Dahlberg (2014) s. 413.

of reason-doktrinen. I målet *Gebhard*¹⁵¹ uttalade EU-domstolen för första gången doktrinen om ”rule of reason”. För att en nationell åtgärd ska kunna rättfärdigas ska fyra kriterier vara uppfyllda.¹⁵² Enligt uttalandena i *Gebhard* kan en nationell fördragsstridig regel rättfärdigas om den (1) är tillämplig på ett icke-diskriminerande sätt och (2) framstår som motiverad med hänsyn till ett trängande allmänintresse. Regeln ska även (3) vara ägnad att säkerställa förverkligandet av den målsättning som eftersträvas genom dem och slutligen (4) ska regeln inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta.¹⁵³

Det första av de uppställda kraven innebär att öppet diskriminerande skatteregler aldrig kan godtas med stöd av rule of reason-doktrinen. Öppet diskriminerande skatteregler kan endast godtas med de uttryckliga rättfärdigande grunder som finns i fördraget.¹⁵⁴ Däremot kan skatteregler som är dolt diskriminerande eller skatteregler som inte är diskriminerande men som utgör hinder eller inskränkningar, godtas med stöd av rule of reason-doktrinen.¹⁵⁵ Det andra kravet innebär att den skatteregel som verkar hindrande för den fria rörligheten ska vara föremål för ett så viktigt nationellt intresse att det nationella intresset väger tyngre än den fria rörligheten.¹⁵⁶ Det är inte tillräckligt att regeln enbart har ett tillräckligt skyddsvärt intresse. Av det tredje och fjärde kravet framgår att regeln också måste uppfylla kraven på ändamålsenlighet och proportionalitet i förhållande till den eftersträvande målsättningen.¹⁵⁷

Genom åren har en rad möjliga rättfärdigande grunder anförts och prövats av EU-domstolen. Några grunder har framstått som rättfärdigande grunder som i varje fall är principiellt accepterade av EU-domstolen. En nationell skatteregel som utgör en restriktion kan vara rättfärdigad om den avser att förhindra skatteflykt,¹⁵⁸ upprätthålla skattesystemets inre sammanhang,¹⁵⁹ uppnå effektiv skattekontroll¹⁶⁰ och skydda den skatterättsliga territorialitetsprincipen. Utöver uppräknade grunder finns även ytterligare grunder i *Marks & Spencer*¹⁶¹. Den rättvisa fördelningen av beskattningsrätten har åberopats på senare år men det är oklart om den ska ses som en självständig rättfärdigande grund eller om den är en kombination av territorialitetsprincipen och skattesystemets inre sammanhang.¹⁶²

---

¹⁵¹ C-55/94 *Gebhard*.

¹⁵² Terra och Watell (2012) s. 63 och Dahlberg (2014) s. 364.

¹⁵³ C-55/94 *Gebhard* punkt 37.

¹⁵⁴ Dahlberg (2014) s. 364 och Ståhl m.fl. (2011) s. 150. Se mål C-311/97 *Royal Bank of Scotland* punkt 32 och mål C-153/08 *Kommissionen mot Spanien* punkt 45.

¹⁵⁵ Dahlberg (2014) s. 364 och Ståhl m.fl. (2011) s. 150.

¹⁵⁶ De intressen som regel ska upprätthålla brukar benämnas ”tvingande hänsyn till allmänintresset.”

¹⁵⁷ Terra och Watell (2012) s. 63; Dahlberg (2014) s. 364 och Ståhl m.fl. (2011) s. 150.

¹⁵⁸ Mål C-231/05 *Oy AA*, punkt 60.

¹⁵⁹ Mål C-204/90 *Bachmann*.

¹⁶⁰ Mål C-250/95 *Futura Participations*.

¹⁶¹ Mål C-446/03 *Marks & Spencer*.

¹⁶² I mål C-337/08 *X Holding* accepterades bevarandet av en väl avvägd fördelning av beskattningsrätten som en ensam rättfärdigande grund.

Om någon av grunderna skulle vara uppfylld föreligger det ändå krav på att skattelagstiftningen ska vara proportionerlig och ändamålsenlig enligt rule of reason-doktrinen.¹⁶³

---

¹⁶³ Terra och Wattel (2012) s. 59 ff.; Dahlberg (2014) s. 366 och Ståhl m.fl. (2011) s. 152 ff.

5 Skattemål rörande valutakursförändringar

5.1 Inledning

I följande kapitel presenteras EU-domstolen och svenska domstolars avgöranden gällande valutakursförändringar. Kapitlet är uppbyggt så att läsaren får följa domstolarnas bedömning i kronologisk ordning. Efter att det redogjorts för ett rättsfall följer en kommentar med analys och betraktelser.

Innan EU-domstolen avgjorde *X AB mot Skatteverket* fanns det bara ett tidigare avgörande från EU-domstolen gällande valutakursförändringar, *Deutsche Shell*. Frågan vad som utgör ett gränsöverskridande moment när det gäller valutakursförändringar har inte varit föremål för prövning hos EU-domstolen.

5.2 Deutsche Shell

Ett tyskt företag hade en filial i Italien, som skatterättsligt betraktades som ett fast driftställe.¹⁶⁴ Mellan åren 1974 och 1991 tillförde Deutsche Shell det fasta driftstället kapital i form av insatskapital. Vinsterna som togs hem till Tyskland från filialen avräknades löpande mot det insatskapital som hade tillförts och avräkningen skedde genom att vinsterna fördes till Tyskland i enlighet med den valutakurs som gällde vid datum för överföring. År 1992 överförde Deutsche Shell tillgångarna i filialen till ett italienskt dotterbolag och filialens existens upphörde. Därefter överläts andelarna i dotterbolaget till en utomstående köpare. Köpeskillingen var tänkt att den skulle ersätta Deutsche Shell som återbetalning av insatskapitalet men på grund av förändringar i växelkursen mellan italienska lire och tyska mark uppstod en valutakursförlust. Mellan Tyskland och Italien fanns ett skatteavtal där det fasta driftstället var undantaget från beskattning i Tyskland. Det tyska skatteverket medgav inte avdrag för den uppkomna valutakursförlusten och förlusten var inte synlig i Italien vilket medförde att ett avdrag inte kunde göras där heller. Deutsche Shell anförde att det var oförenligt med etableringsfriheten att inte medge avdrag för nyss nämnda valutakursförlust.

Domstolen och generaladvokaten framförde att en nationell lagstiftning som inte medger avdrag för den typ av valutakursförluster som är aktuella i målet leder till en situation med en avhållande effekt för den som vill utöva sin etableringsfrihet, vilket är en inskränkning av etableringsfriheten.¹⁶⁵ Generaladvokaten anförde och fick medhåll från EU-domstolen, att det

---

¹⁶⁴ Mål C-293/06 *Deutsche Shell*.

¹⁶⁵ Mål C-293/06 *Deutsche Shell* p. 32 och generaladvokat Sharpstons förslag till avgörande p. 44.

tyska moderbolaget inte bara löper de vanliga riskerna förknippade med att driva ett företag utan utsätts även för en ökad risk, på grund av de olika valutorna, när de tillför sin utländska verksamhet insatskapital. Både EU-domstolen och generaladvokaten slog fast att det tyska bolaget, genom utövandet av sin rätt till etableringsfrihet, lidit en förlust som inte kan beaktas vid beräkningen av dess globala vinst i samband med beskattningen därav. Följden blev att utövandet av rätten till etablering blir mindre värd och en inskränkning av etableringsfriheten har därmed skett.¹⁶⁶

Tyskland anförde upprätthållandet av skattesystemets inre sammanhang och fördelningen av beskattningsrätten som rättfärdigande grunder, vilket EU-domstolen inte godtog.¹⁶⁷ Med upprätthållande av skattesystemets inre sammanhang avses symmetrin och reciprociteten i skattesystemet och Tyskland anförde som argument att eftersom de inte beskattar valutakursvinster bör inte heller valutakursförluster vara avdragsgilla. EU-domstolen påpekade att en förutsättning för att en lagstiftning ska kunna rättfärdigas på denna grund, är att sambandet mellan det som är avdragsgillt och det som beskattas visas på de berörda skattskyldiga personernas nivå genom en överenskommelse av vad som får dras av och vad som ska beskattas. Domstolen poängterade att jämförelsen mellan valutakursförluster å ena sidan och valutakursvinster å andra sidan saknar betydelse eftersom det saknas ett direkt samband mellan dessa två i ovanstående betydelse. Att en valutakursförlust inte beaktas avseende företaget kompenseras inte av någon som helst skattefördel i någon av de stater som företaget är aktiv i.¹⁶⁸

Den andra rättfärdigande grunden som Tyskland anförde, fördelning av beskattningsrätten, innebär att en medlemsstat inte är skyldig att utforma sitt beskattningssystem utifrån hur andra länder har valt att utforma sina beskattningssystem, för att på så sätt kompensera för alla de skillnader som kan uppkomma för företag som bedriver gränsöverskridande verksamhet. Domstolen påpekar dock att i det föreliggande fall bara är möjligt att ge avdrag för förlusten i Tyskland och att det till följd av det inte är acceptabelt att inte låta företaget ta upp förlusten vid skatteberäkningen.¹⁶⁹

Kommentar

Frågan i målet var således huruvida det är en inskränkning av etableringsfriheten att inte tillåta avdrag för nyss nämnda typ av valutaförluster. EU-domstolen kom fram till att det utgjorde en inskränkning av etableringsfriheten eftersom den tyska lagstiftningen innebar att den ekonomiska risken ökade för ett företag som hade hemvist i en medlemsstat och som önskade att etablera sig i en annan medlemsstat när det används en annan valuta.

---

¹⁶⁶ Mål C-293/06 *Deutsche Shell* p. 27–32 och generaladvokat Sharpstons förslag till avgörande p. 43 och 44.

¹⁶⁷ Mål C-293/06 *Deutsche Shell* p. 33 och p. 36.

¹⁶⁸ Mål C-293/06 *Deutsche Shell* p. 33–34.

¹⁶⁹ Mål C-293/06 *Deutsche Shell* p. 35.

Lang menar,¹⁷⁰ och får medhåll av Bammens,¹⁷¹ att det går att analysera domen i *Deutsche Shell* på två sätt. Det går antingen att se domen som att EU-domstolen konstaterar att en inhemsk och en gränsöverskridande situation är olika, eftersom valutakursförluster inte kan uppstå inom landet och situationerna bör därmed inte behandlas lika. Den tyska skattelagstiftningen medgav inte avdrag för valutakursförluster i någon av situationerna och behandlade de båda situationerna lika, vilket innebär att det förekommer diskriminering eftersom två olika situationer behandlas lika.

Ett andra möjligt synsätt skulle vara att EU-domstolen anser att det är två lika situationer som är föremål för olika behandling. Eftersom det går att betrakta valutakursförluster som affärsmässiga kostnader och då affärsmässiga kostnader normalt sätt är avdragsgilla innebär det att vid ett avdragsförbud för valutakursförluster, som bara uppstår vid gränsöverskridande situationer, förekommer det en olikbehandling av två lika situationer. Detta synsätt understöds vidare av domstolen i dess resonemang avseende att den tyska lagstiftningen medför ökade ekonomiska risker för den som utnyttjar sin rätt till fri etablering, jämfört med den som enbart väljer att verka internt, vilket är en inskränkning av etableringsfriheten.

Bammens förespråkar den senare tolkningen, att det är två motsvarande situationer som är föremål för olika behandling, som den mest övertygande. Han baserar det på att det aldrig kan uppstå en valutakursförlust i en helt nationell situation och att det är omöjligt att göra en jämförelse mellan de två situationerna som i det första tolkningsförslaget. Eftersom situationen, där en medborgare med ett fast driftställe i en annan medlemsstat som innebär en risk valutakursförluster, inte går att jämföra med situationen där en medborgare utövar all sin verksamhet i hemstaten. Mot bakgrund av detta borde de två situationerna vara föremål för olika behandling med avseende på avdrag för valutakursförluster. Vid jämförelsen mellan en inhemsk situation och en gränsöverskridande situation gällande valutakursförluster är valutakursförluster en naturlig del av de gränsöverskridande transaktionerna, där situationernas olika karaktärsdrag inte kan sägas påverka jämförbarheten mellan de två situationerna.¹⁷²

Johansson anför att EU-domstolen troligtvis har avsett att för att ett hinder ska anses föreligga har hemviststaten ett principiellt fördragsrättsligt ansvar att medge avdrag för uppkomna valutakursförluster i hemstaten, trots att hemviststaten inte beskattar den utländska verksamheten. Enligt Johansson verkar detta resonemang bero på att domstolen baserade ett sådant ansvar på att valutakursförlusterna var hänförliga till den verksamhet som bedrevs i hemviststaten, det vill säga i den huvudsakliga etableringen. Domstolen uttalar att den huvudsakliga etableringen i hemviststaten var tvungen att hantera en risk av skatterättslig natur i samband med tillhandahållandet av

---

¹⁷⁰ Lang (2009) s. 99 f.

¹⁷¹ Bammens (2011) s. 958 f.

¹⁷² Bammens (2011) s. 959.

insatskapital till den underordnande enheten i etableringsstaten.¹⁷³ Det betyder att domstolen behandlade de två olika verksamheterna som två olika enheter och fann att risken för valutakursförlust, och därmed risken för att nekat avdrag, var hänförlig till bolagets huvudsakliga etablering i hemviststaten.¹⁷⁴ Att domstolen fann att valutakursförlusten var hänförlig till den huvudsakliga etableringen baserat på var valutakursförlusten kunde beaktas och vilken verksamhet den kunde beakta tyder på att domstolen gjorde hemviststatens ansvar att beakta valutakursförlusten till en allokationsfråga.¹⁷⁵ Den ökade ekonomiska risk som domstolen tar upp innebär att den huvudsakliga etableringen, vid gränsöverskridande etablering, inte bara behöver beakta de sedvanliga risker som kan uppstå genom bildandet av ett fast driftställe utan även en ytterligare risk av skattemässig natur.

Enligt Johansson borde de sedanvanliga risker som domstolen diskuterar innebära risker att verksamheten ska gå med förlust. Med uttalandet ”ytterligare risk” borde domstolen avse risken för valutakursförluster, som typiskt sett inte uppstår vid andra etableringar än när en annan valuta än den i hemviststaten används. Risken för valutakursförluster borde inte kunna vara en risk av skattemässig natur om den skattskyldige medges avdrag för valutakursförluster. Om den skattskyldige nekas avdrag för valutakursförluster borde risken för valutakursförluster kunna vara en risk av skattemässig natur. Johanssons tolkning av domskälen är att det bör ha varit av avgörande betydelse för domstolen att medlemsstatens regler innebar att skattskyldiga inte erhöll avdrag för en typ av förluster som normalt endast uppstår vid gränsöverskridande etableringar.¹⁷⁶ Ceije menar att med ”ytterligare risk” av skattemässig borde det avse valutakursrisker.¹⁷⁷

Deutsche Shell är ett speciellt mål eftersom en skatteregel har ansetts utgöra ett hinder för den fria rörligheten, trots att det inte har varit frågan om en negativ särbehandling. Regeln hade endast relevans i en gränsöverskridande situation och det saknades möjlighet att identifiera en jämförbar intern situation. EU-domstolen fann att ett avdragsförbud för kursförluster var ett hinder, trots att det inte var fråga om någon negativ särbehandling. Anledningen var att avdrag för kursförluster endast aktualiseras i gränsöverskridande situationer.¹⁷⁸

5.3 Kursförlustdomen

En i Sverige obegränsat skattskyldig person hade vid en svensk bank upptagit ett valutakorgslån i tyska mark och schweiziska franc.¹⁷⁹ Den skattskyldige erhöll lånebeloppets motvärde i svenska kronor, enligt då

---

¹⁷³ Mål C-293/06 *Deutsche Shell* p. 29–30.

¹⁷⁴ Mål C-293/06 *Deutsche Shell* p. 44.

¹⁷⁵ Johansson (2014) s. 388.

¹⁷⁶ Johansson (2014) s. 387.

¹⁷⁷ Mål C-293/06 *Deutsche Shell* p. 30.

¹⁷⁸ Ståhl m.fl. (2011) s. 105.

¹⁷⁹ RÅ 2009 ref. 33.

gällande fast växelkurs. När Tyskland år 2001 övergick till euro upplöstes lånet och ersattes med ett nytt lån med euro som ny lånevaluta. I samband med detta uppstod en valutakursförlust eftersom den svenska kronans värde i förhållande till tyska mark och euro försämrats. Av 54 kap. 6 § IL framgår att kapitalförluster vid betalning av skulder i utländsk valuta ska dras av med 70 procent av förlusten. Den aktuella frågan i målet gällde om avdragsbegränsningen stod i strid med den fria rörligheten för kapital.

Stockholms kammarrätt¹⁸⁰ drog slutsatsen att avdragsbegränsningen inte utgjorde ett hinder för kapitalets fria rörlighet, eftersom det inte förelåg någon särbehandling av gränsöverskridande förhållanden. För att särbehandling ska anses föreligga, förutsätter det en tillämpning av olika regler i jämförbara situationer eller en tillämpning av samma regel i olika situationer. Det saknades i svensk beskattningsrätt en inhemsk situation som kunde anses vara jämförbar med kursförluster på utländska skulder. HFD gjorde en prövning om de svenska reglernas förenlighet med EU-rätten. Vid bedömningen om det behövdes inhämtas ett förhandsavgörande från EU-domstolen fann HFD att det inte behövdes utan att målet kunde avgöras med ledning av EU-domstolens tidigare praxis och främst mot bakgrund av *Deutsche Shell*.

HFD fann att den tillämpliga friheten var fri rörlighet för kapital. Detta grundades på praxis från EU-domstolen¹⁸¹ samt den nomenklatur som finns som bilaga till direktiv 88/361/EEG, där det framkommer att återbetalning av krediter och lån finns nämnda såsom varande kapitalrörelser. För att fördragets regler om fri rörlighet för kapital ska bli tillämpliga förutsätts det att ett gränsöverskridande moment föreligger. I de situationer när båda parterna som genomför en transaktion befinner sig i samma land, ansåg HFD att artikel 56.1 FEUF var tillämplig, under förutsättning att transaktionen på något sätt har anknytning till ett annat land. Omständigheten att lånet upptagits i en annan valuta ansåg HFD utgjorde en tillräcklig anknytning för att transaktionen ska uppfylla kravet på ett gränsöverskridande moment. Vid rättfärdigandebedömningen konstaterade HFD, mot bakgrund av *Deutsche Shell*, att det svenska avdragsförbudet innebar att den ekonomiska risken ökade för den som tar upp ett lån i utländsk valuta och effekten kan därför anses vara avskräckande. Avdragsbegränsningen i 54 kap. 6 § IL utgjorde därmed en restriktion för kapitalets fria rörlighet. HFD uttalade att eftersom den i målet aktuella avdragsbegränsningen har ett generellt tillämpningsområde kan inte argumentet att avdragsbegränsningen finns för att motverka skatteflykt motivera restriktionen och någon grund för rättfärdigande förelåg alltså inte.

Kommentar

I enlighet med *Deutsche Shell* fann HFD att de svenska reglerna om avdragsbegränsning för kursförluster till 70 procent var oförenliga med

---

¹⁸⁰ Fortsättningsvis KamR.

¹⁸¹ Se mål C-439/97 *Sandoz*.

EU-rätten. Domen har delvis blivit kritiserad för att HFD i stor utsträckningen baserade den på *Deutsche Shell* men särskilt för att HFD fann att lånet var upptaget i utländsk valuta vilket utgjorde ett gränsöverskridande moment.¹⁸²

Dahlberg delar den bedömning som HFD gjorde om att det föreligger ett gränsöverskridande moment och att fri rörlighet för kapital måste kunna förstås som att det omfattar situationer när båda parter befinner sig i samma land men att transaktionen på något sätt har anknytning till ett annat medlemsland.¹⁸³ Efter att Kursförlustdomen meddelats anförde Dahlberg följande. Det finns två situationer som kan uppstå för utländska fordringsrätter. Den första situationen innebär att en utländsk fordringsrätt har förvärvats från en långgivare som är hemmahörande i en annan medlemsstat inom EU. Den andra situationen innebär att den utländska fordringsrätten har förvärvats från en svensk långgivare som är hemmahörande i Sverige. I båda situationerna är fordran utställd i en annan valuta än i svenska kronor. Det råder, enligt Dahlberg, inget tvivel om att det utgör en kapitalrörelse och ett gränsöverskridande moment i den första situationen, där långgivaren är hemmahörande i en annan medlemsstat inom EU. Troligtvis borde även den andra situationen, där långgivaren som utfärdat den utländska fordringsrätten är hemmahörande i Sverige också omfattas och utgöra en gränsöverskridande transaktion. De svenska avdragsbegränsningarna strider därmed mot fri rörlighet för kapital inom EU.¹⁸⁴

Även Hilling och Hilling instämmer i HFD:s tolkning om att det föreligger ett gränsöverskridande moment och anser att beslutet är väl i linje med EU-domstolens strävan att ge reglerna om fri rörlighet för kapital ett så vidsträckt tillämpningsområde som möjligt.¹⁸⁵ Med *Deutsche Shell* i beaktande tog HFD fasta på att det inte behöver fastställas en intern jämförelsesituation för att se om reglerna utgör ett hinder mot EU-rätten. HFD fann att det svenska partiella avdragsförbudet innebar en ökad ekonomisk risk för den som tar ett lån i utländsk valuta och det kan anses ha en avskräckande effekt.¹⁸⁶ Slutligen anser Hilling och Hilling att den analys som HFD gör i målet är väl förankrad i praxis från EU-domstolen och HFD:s slutsats är en rimlig tolkning på ett rättsområde där viss osäkerhet råder.¹⁸⁷

Kursförlustdomen medförde av förklarliga skäl att en debatt väcktes avseende vilka konsekvenser domen kan få för andra situationer. Hilling och Hilling anförde att eftersom reglerna om fri rörlighet för kapital mot tredje land ska tolkas utifrån sin egna, i förhållande till FEUF, mer begränsade syften ska de alltså inte ges ett lika vidsträckt tillämpningsområde som inom

---

¹⁸² Cejje (2016) s. 541.

¹⁸³ Dahlberg (2011) s. 234.

¹⁸⁴ Dahlberg (2011) s. 229 f. och 236.

¹⁸⁵ Hilling och Hilling (2009) s. 573.

¹⁸⁶ Hilling och Hilling (2009) s. 574.

¹⁸⁷ Hilling och Hilling (2009) s. 576.

EU.¹⁸⁸ Praxis har visat att kontrollsvårigheter kan rättfärdiga en nationell regel som hindrar den fria rörligheten för kapital mot tredje land. Hilling och Hilling ansåg att det skulle kunna vara tänkbart avdragsbegränsningen mot tredje land gick att rättfärdiga med hänvisning till bristande kontrollmöjligheter.¹⁸⁹ Efter *Kursförlustdomen* publicerade SKV ett ställningstagande som behandlade samma fråga som i domen men i förhållande till tredje land.¹⁹⁰ I ställningstagandet anför SKV att den kvotering som görs är generell och kan inte rättfärdigas med ett argument mot skatteflykt. Den rättfärdigande grund som har accepterats mot tredje land har upprättats av kontrollskäl eftersom bristande kontrollmöjligheter förelåg. SKV anser att kontrollskäl inte heller kan rättfärdiga restriktionen. Skälet är att de aktuella bestämmelserna inte kräver några kontrolluppgifter.

Hilling och Hilling diskuterade vilka andra situationer som kan tänkas omfattas efter *Kursförlustdomen*. Deras uppfattning är att även valutakursförändringar på utländska fordringar borde kunna omfattas, ett argument de fick stöd för när *Holding AB* avgjordes.¹⁹¹ Vidare drar de slutsatsen att den fulla avdragsrätten inte bara bör omfatta skulder i utländsk valuta och utländska fordringsrätter utan, mot bakgrund av systematiken i det svenska skattesystemet, övriga finansiella produkter där värdeutvecklingen beror på valutakurs, valutaindex eller liknande behandlas som utländska fordringsrätter. De bör alla omfattas av den fulla avdragsrätten.¹⁹²

5.4 Volvo Bussar

Volvo Bussar AB erhöll år 2004 en återbetalning av ett villkorat aktieägartillskott som tillskjutits ett polskt dotterbolag under 1990-talet.¹⁹³ Återbetalningen av tillskottet innebar att en icke-avdragsgill valutakursförlust uppstod. Bolaget vägrades avdrag för förlusten med hänvisning till avdragsförbudet i 25a kap. 19 § IL. Villkorade aktieägartillskott utgör skatterättsligt fordringar och är inte avdragsgilla vid en återbetalning som resulterar i en förlust.

Inledningsvis gjorde förvaltningsrätten en översyn över de svenska skattereglerna och fann att SKV hade haft fog för att inte medge avdrag för kursförlusten. Förvaltningsrätten konstaterade att *Kursförlustdomen* inte var direkt tillämpligt i nuvarande fall och gick därefter vidare till en EU-rättslig analys, där en restriktionsprövning företogs i syfte att se om det svenska avdragsförbudet var förenligt med etableringsfriheten. I ett första steg konstaterade förvaltningsrätten att det föreligger ett gränsöverskridande moment eftersom aktieägartillskottet lämnats till ett polskt dotterbolag.

---

¹⁸⁸ Se avsnitt 3.3.

¹⁸⁹ Hilling och Hilling (2009) s. 576.

¹⁹⁰ SKV St 2009-04-22.

¹⁹¹ Se avsnitt 5.6.

¹⁹² Hilling och Hilling (2009) s. 577–579.

¹⁹³ Kammarrätten i Göteborg mål nr 6338-10.

Förvaltningsrätten uppmärksammar sedan de principer som EU-domstolen fastslog i *Deutsche Shell*, att det föreligger en ökad ekonomisk risk för bolag som vill bilda en enhet i en annan medlemsstat med en annan valuta och tillhandahålla insatskapital. Nationell lagstiftning som, vid beräkning av skatteunderlaget, inte beaktar en ekonomisk förlust, som uppstått till följd av en gränsöverskridande etablering, utgör en restriktion mot etableringsfriheten.

Mot bakgrund av praxis från EU-domstolen fann förvaltningsrätten att, ett avdragsförbud på valutakursförluster har en avskräckande effekt på ett företags vilja att etablera sig i en annan medlemsstat. Den avskräckande effekten beror på att det vid gränsöverskridande etableringar finns en ökad ekonomisk risk, eftersom om det uppstår en valutakursförlust, kommer den inte att beaktas i något medlemsland. Det svenska avdragsförbudet i 25a kap. 19 § IL utgör därmed en förbjuden restriktion. Förvaltningsrätten fann att någon rättfärdigandegrund inte förelåg. KamR instämde förvaltningsrättens bedömning och HFD avslog SKV:s ansökan om prövningstillstånd.

Kommentar

Även i *Volvo Bussar* applicerade förvaltningsrätten, som HFD i *Kursförlustdomen*, praxis från EU-domstolen. Mot bakgrund av *Deutsche Shell* fann förvaltningsrätten att ett avdragsförbud för valutakursförluster som inverkar avskräckande på ett företags vilja att etablera sig i en annan medlemsstat till följd av en ökad ekonomisk risk som inte beaktas i något medlemsland utgör ett hinder mot den fria rörligheten. Därmed ansågs avdragsförbudet i 25a kap. 19 § IL utgöra en förbjuden restriktion som inte kunde rättfärdigas.

I SKV:s ansökan om prövningstillstånd anförde SKV att EU-domstolen inte prövat frågan om avdrag för valutakursförluster när det i övrigt råder symmetri i behandlingen av valutakursförluster och valutakursvinster. SKV menar att till följd av att Sverige inte beskattar eventuella valutakursvinster borde det inte heller medges avdrag för valutakursförluster. I *Deutsche Shell* anförde den tyska regeringen samma argument som SKV gjorde i sin ansökan om prövningstillstånd och EU-domstolen och generaladvokaten tog upp just den aspekten i målet. EU-domstolen tolkar rättfärdigande grunder med hänvisning till symmetri i beskattningen snävt och det måste föreligga ett direkt samband mellan skattenackdelen och skattefördelen för det aktuella skattesubjektet. I sin ansökan om prövningstillstånd argumenterar SKV för att integrationsprincipen ska gälla och att valutakurskomponenterna inte ska brytas ut vid kapitalvinstberäkningen.¹⁹⁴ Jag uppfattar SKV:s argument om att integrationsprincipen ska gälla, att det kringgår det som fastslogs i *Deutsche Shell*, att den ekonomiska risken ska beaktas. Genom att inte bryta ut valutakomponenterna vid

---

¹⁹⁴ SKV Dnr 131 863204-11/5481 s. 6–7.

kapitalvinstberäkningen beaktas inte valutakursförändringen eftersom de beskattas integrerat med den nominella fordran.

5.5 X AB mot Skatteverket

X AB etablerade under år 2003 ett dotterbolag i Storbritannien.¹⁹⁵ Dotterbolaget hade amerikanska dollar som redovisningsvaluta och andelarna i bolaget var utgivna i samma valuta. Under perioden mellan år 2003 och år 2009 erhöll dotterbolaget kapitaltillskott genom riktade nyemissioner till X AB. Vid två tillfällen därefter, avyttrade X AB andelar i dotterbolaget till sitt eget moderbolag. Efter avyttringarna ägde X AB 45 procent, såväl röster som kapital, av andelarna i dotterbolaget, vilket gjorde att X AB:s ägande i dotterbolaget var näringsbetingat. X AB önskade att avveckla dotterbolagets verksamhet och avyttra sina andelar i bolaget, något som kunde förväntas leda till en valutakursförlust. Skälet till valutakursförlusten var att kapitalet till dotterbolaget tillskjutits i svenska kronor i en valutakurs som var förmånligare än valutakursen vid det planerade avvecklingstillfället. I svensk skattelagstiftning föreligger ett hinder mot att göra avdrag för de här potentiella valutakursförlusterna, eftersom kapitalförluster på näringsbetingade andelar i princip inte kan dras av vid beräkning av beskattningsunderlaget.

SRN fann att avdragsförbudet i 25a kap. 5 § IL inte utgjorde ett hinder mot EU-rättens bestämmelser om fri rörlighet för kapital. En valutakursförlust kan inte dras av i det aktuella målet på grund av att kapitalvinster och kapitalförluster på näringsbetingade andelar inte beskattas enligt den interna svenska rätten. Negativa effekter som kan uppstå på grund av valutakursförändringar kan därför inte sägas vara hänförligt till eller orsakat av det svenska skattesystemet och en valutakursförlust som uppkommer vid avyttring av andelar i dotterbolaget är således inte avdragsgill.

EU-domstolen fann att den tillämpliga friheten var etableringsfrihet och inte fri rörlighet för kapital, eftersom det i det aktuella målet kunde föreligga ett bestämmande inflytande.¹⁹⁶ I sin bedömning tog EU-domstolen utgångspunkt i att kapitalvinster som uppkommer vid avyttring av näringsbetingade andelar inte är skattepliktiga och att det gäller oavsett om andelarna avser ett bolag med hemvist i Sverige eller utomlands. På motsvarande sätt medges inte avdrag för kapitalförluster och det gäller oavsett om andelarna i det ägda bolaget har getts ut i svenska kronor eller i utländsk valuta.¹⁹⁷ EU-domstolen konstaterade att investeringar i näringsbetingade andelar som sker i en annan medlemsstat än i Sverige inte är föremål för en mindre förmånlig behandling än vad likartade investeringar är som sker i Sverige, vad gäller möjligheten till avdrag för valutakursförluster.¹⁹⁸

---

¹⁹⁵ Mål nr. C-686/13 *X AB mot Skatteverket*, följdes av dom i HFD den 16 februari 2016, mål nr 2656-13.

¹⁹⁶ Mål C-686/13 *X AB mot Skatteverket* p. 24–25.

¹⁹⁷ Mål C-686/13 *X AB mot Skatteverket* p. 30–31.

¹⁹⁸ Mål C-686/13 *X AB mot Skatteverket* p. 32.

EU-domstolen uttalade att även om avsaknaden av avdragsrätt för valutakursförluster skulle kunna missgynna ett bolag som har investerat i näringsbetingade andelar utomlands, följer det av medlemsstaternas självständiga beskattningsrätt att de inte måste anpassa sina egna skattesystem till de olika skattesystemen i övriga medlemsstater för att säkerställa att ett bolag som valt att etablera sig utomlands beskattas på samma sätt som ett bolag som valt att etablera sig i Sverige. En sådan etablering kan, beroende på omständigheterna, vara mer eller mindre fördelaktiga eller ofördelaktiga för ett sådant bolag.¹⁹⁹ Därefter uttalade EU-domstolen att medlemsstaterna inte är skyldiga att anpassa sina egna skattesystem i syfte att beakta eventuella valutakursrisker på grund av att flera valutor består inom unionen eller på grund av att det finns nationella lagstiftningar vilka tillåter att ett bolags kapital anges i en tredjelandsvaluta.²⁰⁰

Med beaktande av EU-domstolens dom, att det svenska avdragsförbudet inte står i strid med etableringsfriheten och att SRN:s avgörande att den valutakursförlust som uppkommer när X AB avyttrar sina näringsbetingade andelar i dotterbolaget inte är avdragsgill, fastställde HFD förhandsbeskedet från SRN.

Kommentar

Hur överlappande fördragsfriheter ska bedömas är en inte helt lättbedömd fråga.²⁰¹ Den bedömning som SRN gjorde skiljde sig från den bedömning EU-domstolen gjorde gällande tillämplig fördragsfrihet. SRN gjorde bedömningen att det är ändamålet med lagstiftningen som ska beaktas. I princip innebär det att fri rörlighet för kapital är den tillämpliga friheten när den aktuella lagstiftningen endast tillämpas på innehav i placeringssyfte. Etableringsfriheten är den tillämpliga friheten om det handlar om en lagstiftning som tillämpas på innehav som ger ett bestämmande inflytande och inte innehav i placeringssyfte.²⁰²

En möjlig förklaring till varför SRN och EU-domstolens bedömningar skiljde sig åt kan vara att SRN drog en något förhastad slutsats att X AB:s ägande i dotterbolaget, 45 procent, inte utgjorde ett bestämmande inflytande, trots att det i praxis från EU-domstolen framgår att ett innehav under 50 procent kan innebära att det föreligger ett bestämmande inflytande.²⁰³ Genom att EU-domstolen fann etableringsfriheten som tillämplig fördragsfrihet trots att det endast förelåg ett innehav om 45 procent har EU-domstolen genom domen ytterligare fastslagit att det inte

---

¹⁹⁹ Mål C-686/13, *X AB mot Skatteverket* p. 33.

²⁰⁰ Mål C-686/13, *X AB mot Skatteverket* p. 34.

²⁰¹ Se avsnitt 3.2.

²⁰² Cejje (2016) s. 8.

²⁰³ Se bl.a. mål C-311/08 *SGI* p. 34–35 och mål C-31/11 *Scheuneman* p. 25–30, där EU-domstolen fann att innehav om 34 resp. ca 25 procent räckte för att det skulle föreligga ett bestämmande inflytande.

behövs ett innehav om 50 procent för att anses ha ett bestämmande inflytande.²⁰⁴

Den restriktionsprövning som EU-domstolen vidtog i *X AB mot Skatteverket* skiljer mot den i *Deutsche Shell*. I *Deutsche Shell* gjorde EU-domstolen inte den vanliga restriktionsprövningen, att en gränsöverskridande och en inhemsk situation jämförs, utan EU-domstolen fann att det handlade om en otillåten restriktion som inte var diskriminerande. I *X AB mot Skatteverket* företog EU-domstolen den vanliga prövningen. Enligt Ceije innebär det att den prövning som EU-domstolen gjorde i *Deutsche Shell* ska ses som ett undantagsfall. Det är en intressant reflektion att EU-domstolen har börjat studera medlemsstaternas skattesystem, i sin helhet, vid bedömning om det föreligger restriktion eller inte. I *X AB mot Skatteverket* visas detta genom att domstolen beaktade symmetrin mellan beskattning av vinster och förluster.²⁰⁵

5.6 Holding AB

Det svenska bolaget Holding AB ägde genom sin filial i Finland samtliga aktier i ett svenskt aktiebolag.²⁰⁶ Genom filialen hade Holding AB även fordringar på det svenska bolaget. Fordringarna uppkom i samband med att Holding AB avyttrade sina andelar i ett annat utländskt dotterbolag till det svenska aktiebolaget och genom en utdelning, som verkställdes i form av en revers. Fordringarna var utställda i euro, samma valuta som Holding AB:s redovisningsvaluta.

I ett första steg instämde HFD i de bedömningar som SRN gjort. SRN fann att fordringarna utgjorde kapitaltillgång och att en avyttring i form av en amortering ska behandlas som transaktioner i svenska kronor, där följden blir att en värdeförändring på grund av ändrad växelkurs mellan euro och svenska kronor ska ingå i beräkningen av kapitalvinst eller kapitalförlust. Beskattning av kapitalvinst eller avdrag för kapitalförlust ska ske först när fordrans omkostnadsbelopp har förbrukats och avdragsförbudet i 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL är tillämpligt vid kapitalförluster på fordringarna. HFD prövade därefter den svenska rättens förenlighet med EU-rätten.

I målet var både långgivare och låntagare svenska företag och fordran hade till viss del sin grund i en gränsöverskridande situation, genom överlåtelsen via den finska filialen. Den primära frågan i målet var om avdragsförbudet i 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL innebar att det förelåg en negativ särbehandling av svenska företags val att ha euro som lånevaluta. Att det inte medgavs avdrag för kapitalförlust kan knappast ha inverkat på ett företags rätt till etablering i annan medlemsstat, oberoende av om företagen är en del av en internationell koncern eller inte. Etableringsfriheten var av underordnad betydelse och prövningen gjordes mot fri rörlighet för kapital.

---

²⁰⁴ Ceije (2016) s. 8 f.

²⁰⁵ Ceije (2016) s. 15.

²⁰⁶ Dom i HFD den 16 februari 2016 med mål nr 3238-12.

För att fördraget ska vara tillämpligt krävs att det föreligger ett gränsöverskridande moment. Eftersom fordran vad utställd i euro gjorde HFD bedömningen, mot bakgrund av *Kursförlustdomen*, att ett gränsöverskridande moment förelåg.²⁰⁷

Därefter prövade HFD om avdragsförbudet för kapitalförluster i 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL utgjorde ett hinder för fri rörlighet för kapital.

HFD fann att skattemässiga behandlingen av valutakursförändringar asymmetrisk och motiverade det med att om den skattemässiga beräkningen vid en avyttring av en fordran leder till en kapitalvinst är den skattepliktig. Det gäller också om vinsten beror på en ändrad växelkurs. Om beräkningen däremot medför en kapitalförlust är den enligt 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL inte avdragsgill. Avdragsförbudet omfattar även en eventuell kursförlust som ingår i kapitalförlusten. Det innebär att beskattningskonsekvenserna, vid avyttring av fordran, blir olika beroende av lånevalutan. Skulle fordran ha varit i svenska kronor, hade resultatet av den skattemässiga beräkningen vid avyttringen inte varit påverkad av någon valutakomponent. Oavsett om valutakomponenten är en integrerad del av beräkningen innebär avdragsförbudet att den ekonomiska risken ökar för företag som har fordringar i euro jämfört med svenska kronor, något som kan avhålla långgivaren från att ingå sådana låneavtal. Avdragsförbudet utgör därmed ett hinder för fria kapitalrörelser mellan medlemsstater.

HFD konstaterar att den svenska skattelagstiftningen i andra fall medger möjlighet att ta hänsyn till valutakursförluster på fordringar och att det därför inte finns någon grund som kan rättfärdiga restriktionen för de fria kapitalrörelserna. Sammanfattningsvis fann HFD att avdragsförbudet i 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL strider mot de fria kapitalrörelserna i artikel 63 FEUF och att denna restriktion inte kan rättfärdigas. En kapitalförlust som beror på ändrad växelkurs är alltså avdragsgill.

Kommentar

Genom *Holding AB* har HFD konstaterat att den typ av fordringar som är aktuella utgör kapitaltillgångar och när företag med euro som redovisningsvaluta ska lämna inkomstdeklaration i svenska kronor ska en omräkning göras enligt omräkningslagen.²⁰⁸

Eftersom att en omräkning ska göras och transaktionerna ska behandlas i svenska kronor har HFD bekräftat att det är det omräknade resultatet, det vill säga resultatet i svenska kronor, som ska vara utgångspunkt för justeringar av det bokföringsmässiga resultatet vid den skattemässiga

---

²⁰⁷ Till stöd för att ett gränsöverskridande moment förelåg hänvisade HFD till mål C-222/97 *Trummer Mayer*.

²⁰⁸ 22 kap. 2 § SFF.

inkomstberäkningen. Det betyder att fordringar som är kapitaltillgång tillhör det frikopplade området.²⁰⁹

Vid avyttring av fordran ska transaktionen beräknas i svenska kronor. Att avyttringen ska beräknas i svenska kronor får till följd att värdeförändringar som beror på en ändrad växelkurs mellan svenska kronor och euro inräknas. Eftersom värdeförändringar ingår i omräkningen har HFD fastslagit att integrationsprincipen är tillämplig. Genom domen har HFD också bekräftat att avdragsförbudet i 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL omfattar företag i intressegemenskap.

Jag delar HFD:s bedömning att de svenska reglerna är asymmetriska och min bedömning är att avdragsförbudet för fordringar vid intressegemenskap inte anses vara förenligt med EU-rätten som en rimlig slutsats mot bakgrund av den asymmetri som föreligger. HFD betonar även asymmetrin i det svenska systemet i domen och ger symmetriargumentet ett relativt stort utrymme i domen med tanke på att det är en relativt ny företeelse från EU-domstolen. Hur symmetriargumentet ska behandlas är inte helt klarlagt. Ibland har EU-domstolen tagit upp symmetriargumentet i såväl rättfärdigandedelen²¹⁰ som i restriktionsprövningen. Den asymmetriska behandlingen består av att en kapitalvinst är fullt ut skattepliktig medan det inte medges avdrag för en kapitalförlust.

HFD uttalade att det svenska avdragsförbudet innebär att den ekonomiska risken för företag som har fordringar i euro ökar jämfört med företag som har fordringar i svenska kronor. Det kan avhålla långivare från att ingå sådana låneavtal vilket innebär att det svenska avdragsförbudet medför att ett hinder föreligger. Ceije menar att detta uttalande verkar vara inspirerat av *Deutsche Shell*. I *Holding AB* gör HFD en jämförelse av en intern och en gränsöverskridande situation, en jämförelse som verkar vara baserad på felaktiga grunder. De situationer som HFD har jämfört är ett företag som redovisar i euro och har fordran utställd i euro med ett företag som redovisar i euro och som har fordran utställd i svenska kronor. I den senare situationen är omräkningslagen fortfarande tillämplig och en valutakursförlust kan uppstå eftersom redovisningsvalutan är euro.²¹¹

Om HFD istället hade gjort en jämförelse likt den i *X AB mot Skatteverket* skulle utfallet blivit annorlunda. I *X AB mot Skatteverket* bestod jämförelsen av att EU-domstolen fann att reglerna tillämpades på samma sätt, oberoende av var bolaget hade hemvist eller i vilken valuta andelarna var utgivna i. Ett svenskt bolag kunde nämligen välja att redovisa i utländsk valuta. Om denna jämförelse appliceras här skulle situationen bli följande. För ett svenskt bolag med euro som redovisningsvaluta som har en fordran i euro på ett annat svenskt bolag kan en valutakursvinst eller valutakursförlust

---

²⁰⁹ Se avsnitt 2.2.

²¹⁰ Mål C-371/10 *National Grid Indus*. I samband med att EU-domstolen gjorde en proportionalitetsprövning i målet kom symmetriargumentet in.

²¹¹ Det handlar här om jämförelse mellan typfall tre och typfall två. Se avsnitt 2.4.1.2 och 2.4.1.3.

uppstå i förhållande till svenska kronor. Skulle det svenska bolaget ha en motsvarande fordran på ett bolag med hemvist i till exempel Tyskland skulle samma sak även gälla där, en valutakursvinst eller valutakursförlust skulle kunna uppstå i förhållande till svenska kronor. Mot bakgrund av att de två situationerna är föremål för likabehandling, är förluster inte avdragsgilla medan vinster är skattepliktiga, skulle det vara möjligt att dra slutsatsen att den gränsöverskridande situationen inte behandlas mindre förmånligt än den rent interna situationen och något hinder föreligger inte. Om man betraktar användandet av utländsk valuta som ett gränsöverskridande moment saknas det en intern situation att jämföra med. När ett svenskt bolag har en fordran på ett annat svenskt bolag innebär det att det föreligger ett gränsöverskridande moment. Bedömningen av om det föreligger en restriktion eller inte blir olika beroende på val av tillämplig fördragsfrihet. Vid tillämpning av etableringsfriheten är det möjligt att göra en jämförelse av en intern och en gränsöverskridande situation. När valutan utgör det gränsöverskridande momentet påverkar det såväl tillämplig fördragsfrihet som restriktionsprövningen. HFD har helt korrekt fått falla tillbaka på den prövning som gjordes i *Deutsche Shell*, att det förelåg en restriktion som inte var diskriminerande.²¹² Ett annat lämpligt jämförelseobjekt hade varit att jämföra den i målet aktuella situationen med situationen att ett företag redovisar i svenska kronor och har en fordran i svenska kronor, där förekommer inga valutakursförändringar.²¹³

HFD fann att det svenska avdragsförbudet utgör ett hinder för fria kapitalrörelser mellan medlemsstater och verkar se *Holding AB* som mer likt *Deutsche Shell* än *X AB mot Skatteverket*. Cejje ifrågasätter denna slutsats efter de uttalanden som EU-domstolen gjorde i *X AB mot Skatteverket* om att distansera sig från *Deutsche Shell*, där EU-domstolen uttalade att det saknas skyldighet för en medlemsstat att anpassa sin skattelag till andra medlemsstaters olika valutor.²¹⁴

Som rättfärdigande grunder tog HFD upp skatteflykt och skattesystemets inre sammanhang och ingen av dem ansågs vara tillämplig. Gällande skatteflykt uttalade HFD att det svenska skattesystemet beaktar valutakursförändringar och argumentet att avdragsförbudet förhindrar skatteflykt ansågs inte vara en tillämplig rättfärdigande grund. För att visa att det svenska skattesystemet beaktar valutakursförändringar hänvisade HFD till 14 kap. 8 § IL och 11 § omräkningslagen. Som det redogjorts för ovan är inget av lagrummen tillämpliga när ett företag har euro som redovisningsvaluta och fordringar utställda i euro.²¹⁵ Cejje tolkar detta som att HFD har missuppfattat de olika typfallen och presenterar två tolkningar.

Den första tolkningen innebär att HFD anser att valutakursförluster beaktas löpande i typfall ett och i typfall två men inte i typfall tre. Eftersom valutakursförändringar inte beaktas löpande i typfall tre måste

---

²¹² Cejje (2016) s. 546 f.

²¹³ Cejje (2016) s. 547.

²¹⁴ Cejje (2016) s. 547.

²¹⁵ Se avsnitt 2.4.

valutakursförändringarna beaktas vid kapitalvinstbeskattningen. Eftersom valutakursförändringarna beaktas finns det ingen risk för dubbla avdrag eller någon risk för skatteflykt. Med denna tolkning medges avdrag endast för valutakursförluster vid kapitalvinstberäkningen. Den andra tolkningen innebär att valutakursförändringarna beaktas löpande, genom att huvudregeln i 4–7 §§ omräkningslagen tillämpas och dessa sedan, mot bakgrund av allmänna principer, när fordran avyttras ska justera anskaffningsvärdet. Även denna tolkning innebär att någon risk för dubbla avdrag eller skatteflykt inte föreligger. Vilken tolkning som är korrekt är inte klarlagt.²¹⁶

---

²¹⁶ Cejic (2016) s. 547 ff.

6 Slutsatser

6.1 Inledning

Uppsatsens syfte är att studera gällande rätt för valutakursförändringar på utländska fordringsrätter och vilka övriga scenarier än de i *Holding AB och X AB mot Skatteverket* som kan tänkas omfattas. Dessutom analyseras den svenska rätten gällande utländska fordringsrätter i förhållande till EU-rätten. Viss analys har skett löpande i texten och i anslutning till rättsfallen i kapitel fem. Nedan följer uppsatsens sammanfattande analys och slutsats utifrån de i avsnitt 1.2 uppställda frågeställningarna.

Inledningsvis kan det konstateras att det är ett komplext område där det till stor del råder osäkerhet. Gällande den svenska rätten saknas det vägledning i såväl lag som i förarbeten, praxis och doktrin för hur de tre presenterade typfallen och omräkningslagen ska behandlas.

På EU-rättens område föreligger även viss osäkerhet. Hur fri rörlighet för kapital i förhållande till tredje land ska tolkas och förstås och frågan om överlappande fördragsfriheter är osäkert och är föremål för diskussion. Det uppstår svårigheter i bedömningen vad som utgör ett gränsöverskridande moment eftersom det inte har varit föremål för prövning hos EU-domstolen. Vad som är en lämplig intern situation, om det överhuvudtaget måste finnas en jämförbar situation, är också en fråga som skapar viss osäkerhet. Min uppfattning är att *Deutsche Shell* , där det saknades en intern situation att jämföra med, eventuellt skulle anses överspelad i och med *X AB mot Skatteverket* . EU-domstolen försökte i *X AB mot Skatteverket* distansera sig från *Deutsche Shell* genom att uttala att det saknas skyldighet för medlemsstater att anpassa sin skattelagstiftning till andra medlemsstaters valutor.²¹⁷ HFD verkar ha betraktat *Holding AB* som mer likt *Deutsche Shell* än *X AB mot Skatteverket* och genom att den ekonomiska risken för företag med fordran i euro ökar jämfört med företag som har fordran i svenska kronor ansågs den svenska rätten medföra ett hinder.²¹⁸ Ytterligare ett förhandsbesked från EU-domstolen skulle vara välkommet.

6.2 Hur beaktas valutakursförändringar på utländska fordringar i svensk beskattning?

Uppsatsen behandlar hur beskattning sker på utländska fordringsrätter i den löpande beskattningen, i kapitalvinstbeskattningen och om det föreligger någon skillnad för företag som är i intressegemenskap. Jag har försökt att

---

²¹⁷ Mål C-686/13 *X AB mot Skatteverket* p. 34.

²¹⁸ Mål C-293/06 *Deutsche Shell* p. 30–32.

underlätta och klargöra för läsaren genom att presentera tre olika typfall i avsnitt 2.5.

För företag med svenska kronor som redovisningsvaluta och fordringar i utländsk valuta förefaller gällande rätt relativt klar.²¹⁹ I den löpande beskattningen är kursvinster och kursförluster helt skattepliktiga respektive avdragsgilla. Fordran ska räknas om på balansdagen till den kurs som gäller då och värderas vid beskattningsårets utgång. Eftersom valutakursförändringar beaktas i den löpande beskattningen finns det vid kapitalvinstberäkningen en justeringsregel för fordrans omkostnadsbelopp.²²⁰ Justeringsregeln är till för att undvika att samma vinst beskattas två gånger och att det medges avdrag för samma förlust två gånger. Enligt SKV gäller, att för fordringar som har uppstått när företag är i intressegemenskap omfattar avdragsförbudet endast en kapitalförlust på den nominella fordran och inte på valutakursförlusten. Integrationsprincipen gäller alltså inte och en valutakursförlust på en fordran mellan företag i intressegemenskap är avdragsgill. Sammantaget, för företag med svenska kronor som redovisningsvaluta och fordringar i utländsk valuta beaktas valutakursförändringar i den löpande beskattningen, i kapitalvinstbeskattning och för företag i intressegemenskap.

För företag med euro som redovisningsvaluta och fordringar i annan valuta än euro är omräkningslagen tillämplig.²²¹ I omräkningslagen finns det en bestämmelse som innebär att fordringar i annan valuta än euro ska värderas till kursen vid beskattningsårets utgång.²²² Som ovan innebär det att valutakursförändringar beaktas i den löpande beskattningen. Vid kapitalvinstberäkningen saknas det i omräkningslagen en justeringsregel för omkostnadsbeloppet. En i uppsatsen presenterad uppfattning är att eftersom företaget är ett svenskt skattesubjekt som ska följa svensk lag borde reglerna i IL bli tillämpliga och även justeringsregeln för omkostnadsbeloppet. Det innebär att valutakursförändringar även beaktas i kapitalvinstberäkningen. För fordringar som uppstått mellan företag som är i intressegemenskap är det något osäkert vad som gäller. Eftersom integrationsprincipen vanligtvis gäller borde avdragsförbudet i 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL vara tillämpligt och en valutakursförlust skulle inte vara avdragsgill. Likabehandlingsskäl talar för att den inställning som SKV har presenterat, att avdragsförbudet endast omfattar en kapitalförlust på den nominella fordran, är tillämplig. Det saknas vägledning i praxis, förarbeten, doktrin och hos SKV för vad som är en rätt och lämplig lösning på situationen. En möjlig tolkning är att mot bakgrund av att HFD i *Holding AB* fann att integrationsprincipen var tillämplig borde integrationsprincipen även kunna bli tillämplig här. Ett avdragsförbud för valutakursförluster på fordringar som uppkommit mellan företag i intressegemenskap skulle då föreligga. Sammanfattningsvis, för företag med euro som redovisningsvaluta och fordringar i annan valuta än euro gäller att valutakursförändringar beaktas

²¹⁹ Denna situation motsvaras av typfall ett som presenterades under avsnitt 2.4.1.1.

²²⁰ Se 14 kap. 8 § IL och 48 kap. 17 § IL.

²²¹ Denna situation motsvaras av typfall två som presenterades under avsnitt 2.4.1.2.

²²² 11 § omräkningslagen.

löpande och troligtvis även i kapitalvinstbeskattningen. För fordringar som uppkommit mellan företag i intressegemenskap är rättsläget oklart.

Den sista situationen är när ett företag har euro som redovisningsvaluta och fordringar utställda i euro.²²³ Innan det i februari år 2016 meddelats dom i *Holding AB* saknades det svar på hur valutakursförändringar ska beaktas i den löpande beskattningen, i kapitalvinstbeskattningen och för företag som är i intressegemenskap. Det finns numer tydligare svar på några av frågorna. Omräkningslagen är tillämplig men inte specialregeln för omräkning av skulder och fordringar i utländsk valuta, eftersom fordran inte är utställd i annan valuta än redovisningsvalutan. Trots att HFD i *Holding AB* uttalade att valutakursförluster beaktas i den löpande beskattningen råder det osäkerhet om vad som gäller. I uppsatsen har två möjliga tolkningar presenterats.²²⁴ Den första tolkningen är att valutakursförändringar i svensk rätt helt enkelt inte beaktas i den löpande beskattningen utan endast vid kapitalvinstberäkningen. Den andra tolkningen är att genom att huvudregeln för omräkning i omräkningslagen tillämpas beaktas valutakursförändringar löpande och att dessa sedan, mot bakgrund av allmänna principer, ska justera anskaffningsvärdet vid avyttring av fordran.²²⁵ Vilken av tolkningarna som är mest övertygande är inte klart.

Kapitalvinstbeskattningen ska göras i svenska kronor vilket innebär att den värdeförändring som beror på en ändrad växelkurs mellan svenska kronor och euro ingår i beräkningen. HFD fann i *Holding AB* att integrationsprincipen är tillämplig och att det därmed föreligger ett avdragsförbud för valutakursförlusten. Slutligen gäller för företag med euro som redovisningsvaluta och fordringar i euro att det är osäkert vad gäller den löpande beskattningen men att valutakursförändringar beaktas i kapitalvinstberäkningen och att det föreligger ett avdragsförbud för valutakursförluster.

Avslutningsvis, det tål att upprepas att rättsläget gällande valutakursförändringar på utländska fordringsrätter inte är helt klart. För att skapa både förutsebarhet och rättssäkerhet i beskattningen skulle det vara välkommet med ett avgörande eller ett ställningstagande från SKV som klargör rättsläget något.

6.3 Vilka andra scenarier kan tänkas omfattas?

Efter att dom meddelats i såväl *X AB mot Skatteverket* som *Holding AB* väcktes frågor vilken inverkan domarna kan ha för vissa andra svenska regler och situationer och om andra scenarier kan tänkas omfattas. Frågor som vad som gäller för andra valutor och låntagare som inte är hemmahörande i Sverige och andra finansiella instrument uppstod.

---

²²³ Denna situation motsvaras av typfall två som presenterades under avsnitt 2.4.1.3. Se även avsnitt 5.6 där *Holding AB* presenteras.

²²⁴ Se kommentar till avsnitt 5.6.

²²⁵ Cejie (2016) s. 549.

I *Holding AB* var både låntagare och långgivare hemmahörande i Sverige. EU-rätten ansågs tillämplig eftersom valet av euro som lånevaluta innebar att det förelåg ett gränsöverskridande moment. För att EU-rätten ska vara tillämplig krävs att en fördragsfrihet tagits i anspråk men också att det föreligger ett gränsöverskridande moment.

Om låntagaren istället för att vara hemmahörande i Sverige varit hemmahörande i ett annat medlemsland i EU hade det med största säkerhet inneburit att ett gränsöverskridande moment förelåg.²²⁶ För långgivaren som fortfarande varit hemmahörande i Sverige och haft en fordran i utländsk valuta eller euro som redovisningsvaluta och fordran i euro skulle en valutakursförlust fortfarande kunna uppstå i förhållande till svenska kronor. Beroende på val av redovisningsvaluta skiljer det sig åt om valutakursförlusten beaktas löpande och/eller i kapitalvinstbeskattningen.

För att det ska medges avdrag för valutakursförlust ska det föreligga ett gränsöverskridande moment och situationen ska, jämfört med en intern situation, vara föremål för negativ särbehandling. Om det är valutan som utgör det gränsöverskridande momentet skulle det troligtvis göras samma bedömning som i *Holding AB* och i *Deutsche Shell*. För företag med utländska fordringar skulle den ekonomiska risken öka för företaget, jämfört med när ett företag har fordringar i svenska kronor. Trots att det inte föreligger en intern jämförbar situation skulle det svenska avdragsförbudet innebära en icke-diskriminerande restriktion.

Ifall valutan inte utgör det gränsöverskridande momentet skulle bedömningen varit annorlunda. Bedömningen skulle bli som i *X AB mot Skatteverket*. Om ett svenskt företag har en fordran i utländsk valuta på ett företag som är hemmahörande i en annan stat skulle det vara att jämföra med situationen att ett svenskt företag har en fordran i utländsk valuta på ett svenskt företag. Mot bakgrund av att de två situationerna behandlas lika, förluster är inte avdragsgilla medan vinster är skattepliktiga, skulle något hinder inte föreligga och avdragsförbudet skulle gälla. Det skulle vara etableringen i utlandet som utgör det gränsöverskridande momentet och tillämplig frihet skulle vara etableringsfriheten.

För att avgöra omfattningen av den fulla avdragsrätt som följer av *Holding AB* uppkommer frågan om det skulle finnas ett tillräckligt gränsöverskridande moment om fordran varit utställd i tredjelandsvaluta. Med tanke på kapitalets fria rörlighet i förhållande till tredje land är det fullt möjligt att en sådan situation omfattas men det är inte helt självklart. Det råder osäkerhet kring vad som gäller för fri rörlighet i förhållande till tredje land. Om redovisningsvalutan varit euro, skulle omräkningslagen varit tillämplig och en valutakursförlust i förhållande till euro hade kunnat uppstå. Utgör valutan det gränsöverskridande momentet skulle det innebära att det även i denna situation föreligger ett gränsöverskridande moment. Lindencrona och Dahlberg är av uppfattningen att fri rörlighet för kapital

---

²²⁶ I det svenska målet *Volvo Bussar* förelåg det ett gränsöverskridande moment. Se avsnitt 5.4.

ska ges ett relativt vidsträckt tillämpningsområde. Fordringar omfattas inte av undantagen i artikel 64 FEUF och situationen när fordran är utställd i tredjelandsvaluta skulle möjligtvis kunna omfattas.

Frågan om tredjelandsvaluta väcker frågor om situationen då en låntagaren varit hemmahörande i tredje land omfattats. Som anförts tidigare, om det inte är valutan som utgör det gränsöverskridande momentet skulle troligtvis etableringsfriheten vara tillämplig och etableringsfriheten är inte tillämplig i förhållande till tredje land. Situationen skulle då inte omfattas av EU-rätt och ett avdragsförbud för kapitalförluster som beror på valutakursförlust skulle föreligga. Det råder osäkerhet kring vad som gäller för fri rörlighet för kapital i förhållande till tredje land men att denna situation skulle omfattas innebär en mycket vid tolkning av friheten. Ska fri rörlighet för kapital ges samma innebörd och om samma tolkningsprinciper ska användas som inom unionen bör även situationer där låntagaren är hemmahörande i tredje land omfattas, likaså om det är tredjelandsvaluta som används.

I *Holding AB* fann HFD att det inte fanns några tillämpliga rättfärdigande grunder. I målet resonerade HFD kring både skatteflykt och skattesystemets inre sammanhang. Skatteflykt ansågs inte kunna tillämpas som rättfärdigande grund eftersom den svenska rätten beaktade valutakursförändringar. I situationer mot tredje land visar praxis från EU-domstolen att medlemsstaterna vunnit framgång med argument som EU-domstolen vanligtvis tillbakavisar. Att rättfärdigandebedömningen skulle leda till något annat resultat än i *Holding AB* när låntagaren är hemmahörande i en annan medlemsstat i EU framstår inte som särskilt troligt. Efter *Kursförlustdomen* publicerade SKV ett ställningstagande med några av de frågor som dykt upp som en konsekvens av domen. I ställningstagandet diskuteras rättfärdigande grunder gentemot tredje land. Gällande avdragsförbud för valutakursförluster uttalar SKV i ställningstagandet att rättfärdigande grunden bristande kontrollmöjligheter inte är tillämpligt eftersom det inte krävs några kontrolluppgifter för att medges avdrag.

HFD fann i *Holding AB* att avdragsförbudet i 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL innebär en förbjuden restriktion mot fri rörlighet för kapital. I *Kursförlustdomen* hade HFD att ta ställning till vad som gäller vid betalning av skulder i utländsk valuta och inte utländska fordringsrätter. Målet gällde precis som *Holding AB* en asymmetrisk behandling av kapitalvinster och kapitalförluster men i *Kursförlustdomen* gällde det särregleringen för betalning av skulder i utländsk valuta i 54 kap. 6 § IL. Avdragsförbudet som var uppe för prövning i *Holding AB* gäller kapitalförluster oavsett om förlusten innefattar en valutakursförlust eller inte. I uppsatsen har det presenterats att efter *Kursförlustdomen* var även frågan om utländska fordringsrätter borde omfattas av den fulla avdragsrätten uppe till diskussion. Hilling och Hilling ansåg att eftersom den fria rörligheten för kapital måste inrymma såväl inlåning som utlåning av utländsk valuta borde även utländska fordringsrätter omfattas, som utfallet blev i *Holding AB* . De menade också att mot bakgrund av

systematiken i svensk inkomstbeskattning borde alla finansiella produkter, vilkas värdeutveckling beror på en valutakurs, valutaindex eller liknande behandlas som utländska fordringsrätter och också omfattas av den fulla avdragsrätten. Situationen har inte varit föremål för prövning och det går inte med säkerhet att säga att de omfattas.

6.4 På vilka grunder ansågs den svenska lagstiftningen inte vara förenlig med EU-rätten?

Inledningsvis kan det kommenteras att innan *X AB* och *Holding AB* fanns det bara ett mål från EU-domstolen rörande valutakursförändringar, *Deutsche Shell*. De svenska domstolarna lät de principer som EU-domstolen fastslog i *Deutsche Shell* få genomslag i svensk rätt. Det går att utläsa ur såväl *Kursförlustdomen* som *Volvo Bussar* vad de svenska domstolarna har ansett vara av vikt för att de svenska reglerna ska utgöra förbjudna hinder mot de grundläggande friheterna inom EU. Det ska föreligga ett gränsöverskridande moment och det ska föreligga en ökad ekonomisk risk för företag som, när risken utlöses, inte beaktas till följd av den svenska regeln. I *Kursförlustdomen* uttalande HFD att enbart det att det föreligger en partiellt ökad ekonomisk risk är tillräckligt för att ett hinder ska anses föreligga. Att SKV i *Volvo Bussar* ansökte om prövningstillstånd hos HFD och anförde att ett förhandsbesked från EU-domstolen borde inhämtas men att HFD valde att inte göra det kan tolkas som att HFD ansåg att rättspraxis innan *Holding AB* korrekt speglade domstolens syn på rättsläget. Min uppfattning är att det genomgående i de behandlade fallen från svenska domstolar verkar bortses från svensk inhemsk rätt och det som vid bedömningarna förefaller vara avgörande är huruvida ett nekat avdrag för valutakursförluster medför en ökad ekonomisk risk för den som önskar att bedriva gränsöverskridande verksamhet. Genom att förlusten inte beaktas vid fastställandet av underlaget för skatten i varken bolagets hemviststat eller i verksamhetslandet medför en ökad ekonomisk risk.

I *Holding AB* fann HFD att de svenska reglerna medförde en ökad risk vid gränsöverskridande etablering men HFD fokuserade även på symmetrin i den svenska beskattningen. Hur symmetriargumentet ska användas framstår inte som helt klart mot bakgrund av EU-domstolens tidigare praxis. Tidigare har det använts både i rättfärdigandedelen och i restriktionsprövningen och ibland har prövningen gjorts på skatteavtalsnivå och ibland genom symmetri i den interna rätten. I *Holding AB, X AB mot Skatteverket* och *Kursförlustdomen* användes frågan om symmetri utifrån nationella regler. I *Deutsche Shell* ansågs de nationella reglerna och reglerna i skatteavtalet symmetriska.

En skillnad mellan *Holding AB* och övriga mål är att vid kapitalvinstbeskattningen är integrationsprincipen tillämplig. Varken valutakursvinsten eller valutakursförlusten beaktas separat vid kapitalvinstbeskattningen. För att det ska råda full symmetri i det svenska

skattesystemet måste valutakursvinster vara skattepliktiga samtidigt som avdrag medges för valutakursförluster. HFD fann att integrationsprincipen var tillämplig och då kan inte valutakursvinster vara föremål för beskattning eftersom det skulle kräva att valutakomponenten bröts ut vid kapitalvinstbeskattningen. Jag delar därför den uppfattningen att det svenska avdragsförbudet innebär att det föreligger en asymmetrisk behandling.

I domen ansåg HFD att det svenska avdragsförbudet innebär att det för företag som har fordringar i euro föreligger en större risk jämfört med ett företag som har fordringar i svenska kronor. Den bestämmelse som var aktuell i målet, 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL innebär att det föreligger ett generellt avdragsförbud för kapitalförluster. Det generella avdragsförbudet skiljer sig från *Kursförlustdomen* där de svenska reglerna uttryckligen stadgade ett avdragsförbud för valutakursförluster. Avdragsförbudet kan leda till att det blir mindre attraktivt för långivaren att ingå sådana avtal. Att de svenska reglerna kan innebära att det föreligger en större risk kan tänkas vara att även om avdragsförbudet i 25a kap. 19 § IL är generellt utformat innebär en gränsöverskridande transaktion, i en annan valuta ett ytterligare risktagande. Avdragsförbudet utgör ett hinder mot fri rörlighet för kapital eftersom en motsvarande risk för förluster inte finns om långivaren istället valt svenska kronor. Att det i svensk rätt föreligger ett generellt avdragsförbud innebär inte att hindret blir mindre vid gränsöverskridande transaktioner.

Mot att de svenska reglerna i 25a kap. 19 § första stycket 1 p. IL innebär ett hinder är att för företag som väljer annan lånevaluta än svenska kronor är att kapitalvinstbeskattningen sker på samma sätt, oberoende av om det föreligger en gränsöverskridande transaktion eller inte. Att den ekonomiska risken skulle öka på grund av avdragsförbudet kan ifrågasättas. Risken för att en valutakursförlust ska uppstå är inte större än möjligheten att en valutakursvinst uppstår. De ekonomiska möjligheterna kan alltså även öka för företag när transaktionen företas i utländsk valuta. Situationen att ett företag har en fordran i utländsk valuta borde innebära att det inte nödvändigtvis är mindre förmånligt jämfört med företag som har fordran i svenska kronor.

Att EU-domstolen i *Deutsche Shell* och i *X AB mot Skatteverket* samt att HFD och KamR i *Kursförlustdomen*, *Volvo Bussar* och nu *Holding AB* fann att ett företag tar en större risk vid en gränsöverskridande transaktion och etablering talar för att HFD gjorde en helt korrekt bedömning och att de svenska reglerna kan avhålla långivaren från att ingå låneavtal i utländsk valuta. Den svenska rätten utgör ett förbjudet hinder.

6.5 Avslutning

Trots att det saknas vägledning om hur beskattning ska ske på utländska fordringar och hur omräkningslagen ska tillämpas har rättsläget genom *Holding AB* blivit något klarare.

För företag med svenska kronor som redovisningsvaluta och fordran i utländsk valuta beaktas valutakursförändringar i den löpande beskattningen och i kapitalvinstbeskattningen. Om fordran har uppstått mellan företag som är i intressegemenskap är valutakursförlusten avdragsgill, avdragsförbudet i 25a kap. 19§ första stycket 1 p. IL omfattar endast en kapitalförlust på den nominella fordran. För företag med euro som redovisningsvaluta och fordran i annan utländsk valuta beaktas valutakursförändringar löpande genom 11 § omräkningslagen. Vid kapitalvinstbeskattningen delar jag den i uppsatsen presenterade uppfattningen att vägledning får hämtas i IL och att valutakursförändringar därmed beaktas i kapitalvinstbeskattningen. Vad som gäller för en valutakursförlust på en fordran som har uppstått mellan företag som är i intressegemenskap är rättsläget inte klart. För företag med euro som redovisningsvaluta och fordran i euro är det osäkert vad som gäller i den löpande beskattningen. Genom att integrationsprincipen är tillämplig beaktas valutakursförändringar vid kapitalvinstberäkningen. Om fordran uppstått mellan företag som är i intressegemenskap föreligger det ett avdragsförbud för valutakursförlusten.

I mina ögon finns det två möjliga scenarier som kan tänkas omfattas av domen. Scenario ett är om låntagaren istället för att vara hemmahörande i Sverige skulle vara hemmahörande i ett annat europeiskt medlemsland. Oavsett om det är den utländska valutan som anses utgöra det gränsöverskridande momentet eller om det är etableringen skulle det föreligga ett gränsöverskridande moment. Någon annan rättfärdigandebedömning än den som HFD gjorde i *Holding AB* är det svårt att finna som skulle vara tillämplig. Scenario två som skulle kunna tänkas omfattas är om fordran är utställd i tredjelandsvaluta. Eftersom fri rörlighet för kapital gäller mot tredje land är detta scenariot fullt möjligt men går inte att bedöma som självklart.

Jag delar HFD:s bedömning att de svenska reglerna innebär att det föreligger en asymmetrisk behandling. Genom att integrationsprincipen är tillämplig går det inte heller att åstadkomma en fullt ut symmetrisk behandling eftersom det kräver att valutakomponenterna bryts ut vid beräkning av kapitalvinst och kapitalförlust. Trots att det för företag vid gränsöverskridande transaktioner innebär en lika stor möjlighet att det uppstår en valutakursvinst som risken för att det uppstår en valutakursförlust medför de svenska reglerna en större risk för företag vid gränsöverskridande transaktioner eftersom det inte medges avdrag för valutakursförluster. Mot bakgrund av detta finner jag HFD:s dom som rimlig och att de svenska reglerna utgör ett förbjudet hinder mot den fria rörligheten för kapital.

För ökad förutsebarhet, rättsäkerhet och för att få svar på de frågor som presenterats i uppsatsen där det saknas klara svar, skulle ett avgörande från svensk domstol, ett förhandsbesked från EU-domstolen eller att SKV uppmärksammar frågan i högsta grad vara välkommet.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Bokföringsnämndens allmänna råd

Bokföringsnämndens allmänna råd *om årsredovisning och koncernredovisning*, BFNAR 2012:1.

[cit. BFNAR 2012:1]

Propositioner

Prop. 1990/1991:54 *Om kvarvarande frågor i reformeringen av inkomst och företagsbeskattningen, m.m.*

[cit. Prop. 1990/1991:54]

Prop. 1995/1996:10 *Års- och koncernredovisning.*

[cit. Prop. 1995/1996:10]

Prop. 1999/2000:2 *Inkomstskattelagen.*

[cit. Prop. 1999/2000:2]

Prop. 1999/2000:23 *Redovisning och aktiekapital i euro.*

[cit. Prop. 1999/2000:23]

Redovisningsrådets rekommendationer

Redovisningsrådets rekommendation *RR 8 Redovisning av effekter av ändrade valutakurser*, Redovisningsrådet, 1998.

[cit. RR 8]

Skrivelser från Skatteverket

Skatteverkets ställningstagande, *Valutakursförändringar på fordringar som är kapitaltillgångar*, dnr: 131 774982-07/111, 2007-12-19.

[cit. SKV St 2007-12-19]

Skatteverkets ställningstagande, *Avdrag i kapital för förlust på skuld i utländsk valuta som härrör från ett land utanför EU*, dnr: 131 359928-09/111, 2009-04-22.

[cit. SKV St 2009-04-22]

Skatteverket, överklagande till Högsta förvaltningsdomstolen, dnr 131 863204-11/5481, 2012-02-15.

[cit. SKV Dnr 131 863204-11/5481]

Skatteverket, rättslig vägledning, *Omräkning när redovisningsvalutan är euro*, 2016.

[cit. SKV rättslig vägledning – Omräkning när redovisningsvalutan är euro]

Litteratur

Almgren, Karin och Leidhammar, Börje, *Skatteprocessen*, upplaga 3:1, Wolters Kluwer Sverige AB, 2016, Stockholm.

[cit. Almgren och Leidhammar (2016)]

Bammens, Niels, *The Principle of Non-Discrimination in International and European Tax Law*, Volume 24, IBFD, 2011, Amsterdam.

[cit. Bammens (2011)]

Berglund, Martin och Ceije, Katia, *Basics of International Taxation, From a Methodological Point of View*, Iustus Förlag AB, 2014, Uppsala.

[cit. Berglund och Ceije (2014)]

Bernitz, Ulf; Heuman, Lars; Leijonhufvud, Madeleine; Seipel, Peter; Warnling-Nerep, Wiweka och Vogel, Hans-Heinrich, *Finna rätt. Juristens källmaterial och arbetsmetoder*, upplaga 13:1, Norstedts Juridik AB, 2014, Stockholm.

[cit. Bernitz m.fl. (2014)]

Ceije, Katia, *Avdrag för valutakursförluster – i ljuset av EU-domstolens dom i mål X AB mot Skatteverket (del I–III)*, Skattenytt, 2016.

[cit. Ceije (2016)]

Dahlberg, Mattias, *Internationell beskattning*, upplaga 4:1, Studentlitteratur AB, 2014, Lund.

[cit. Dahlberg (2014)]

Dahlberg, Mattias, *Ränta eller kapitalvinst*, Iustus Förlag AB, 2011, Uppsala.

[cit. Dahlberg (2011)]

Hettne, Jörgen och Otken Eriksson, Ida (red.), *EU-rättslig metod. Teori och genomslag i svensk rättstillämpning*, upplaga 2:1, Norstedts Juridik AB, 2011, Stockholm.

[cit. Hettne och Otken Eriksson (2011)]

Hilling, Maria och Hilling, Axel, *Regeringsrättens Kursförlustdom – en dom med konsekvenser för svensk kapitalvinstbeskattning*, Svensk Skattetidning, 2009, s. 569–582.

[cit. Hilling och Hilling (2009)]

Johansson, Jesper, *Valutakursförluster vid gränsöverskridande etableringar – med anledning av C-686/13 X AB mot Skatteverket (X F/X)*, Svensk Skattetidning, 2014, s. 383–405.

[cit. Johansson (2014)]

Knutsson, Margit; Norberg, Claes och Thorell, Per, *Redovisningsfrågor i skattepraxis*, upplaga 3, Iustus Förlag AB, 2012, Uppsala.

[cit. Knutsson m.fl. (2012)]

Korling, Fredric och Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, upplaga 1:5, Studentlitteratur AB, 2013, Lund.
[cit. Korling och Zamboni (2013)]

Lang, Michael, *Recent Case Law of the ECJ in Direct Taxation: Trends, Tensions and Contradictions*, EC Tax Review, 2009/3, s. 98-113.
[cit. Lang (2009)]

Lehrberg, Bert, *Praktisk juridisk metod*, upplaga 8, Iusté AB, 2015, Uppsala.
[cit. Lehrberg (2015)]

Mohamed, Sideek, *European Community Law on the Free Movement of Capital and the EMU*, Kluwer Law International/Norstedts Juridik AB, 1999, Stockholm.
[cit. Mohamed (1999)]

Påhlsson, Robert, *Konstitutionell skatterätt*, upplaga 3, Iustus Förlag AB, 2013, Uppsala.
[cit. Påhlsson (2013)]

Påhlsson, Robert, *Skatteverkets styrsignaler – en ny blomma i regelrabatten*, Skattenytt, 2006, s. 401-418.
[cit. Påhlsson (2006)]

Rabe, Gunnar och Hellenius, Richard, *Det svenska skattesystemet*, upplaga 24:1, Norstedts Juridik AB, 2011, Stockholm.
[cit. Rabe och Hellenius (2011)]

Sandgren, Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare. Ämne, material, metod och argumentation*, upplaga 3:1, Norstedts Juridik AB, 2015, Stockholm.
[cit. Sandgren (2015)]

Ståhl, Kristina, *Beskattning och fria kapitalrörelser – inom EU och mot tredje land*, i *Festskrift till Gustav Lindencrona*, Arvidsson, Melz och Silfverberg (red.), Norstedts Juridik, Stockholm, 2003, s. 493–512.
[cit. Ståhl (2003)]

Ståhl, Kristina; Persson Österman, Roger; Hilling, Maria och Öberg, Jesper, *EU-skatterätt*, upplaga 3, Iustus Förlag AB, 2011, Uppsala.
[cit. Ståhl m.fl. (2011)]

Tivéus, Ulf och Jacobsson, Sara, *Skatt på finansiella instrument*, upplaga 1:1, Norstedts Juridik AB, 2013, Stockholm.
[cit. Tivéus och Jacobsson (2013)]

Törning, Eva och Albanson, Maria, *Redovisning ur ett juridiskt perspektiv*, upplaga 1, Liber AB, 2015, Stockholm.
[cit. Törning och Albanson (2015)]

Lagkommentarer

Baran, Mahmut, *Inkomstskattelag (1999:1229) 14 kap. 8 §*, Karnov, hämtad: 2016-11-30.

[cit. Karnov internet, inkomstskattelag (1999:1229) 14 kap. 8 §]

Gunne, Cecilia, *Inkomstskattelag (1999:1229) 48 kap. 17 §*, Karnov, hämtad: 2016-11-30.

[cit. Karnov internet, inkomstskattelagen (1999:1229) 48 kap. 17 §]

Perman Borg, Ebba, *Inkomstskattelag (1999:1229) 25a kap. 19 § Lexino*, Karnov, hämtad: 2017-01-02.

[cit. Karnov internet, inkomstskattelag (1999:1229) 25a kap. 19 §, Lexino]

Rättsfallsförteckning

EU-domstolen

Mål 270/84 Avoir Fiscal.

Mål C-204/90 Hanns-Martin Bachmann v. Belgian State.

Mål C-55/94 Reinhard Gebhard mot Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano.

Mål C-163/94, C-165/94 och C-250/94 Brottmål mot Lucas Emilio Sanz de Lera, Raimundo Díaz Jiménez och Figen Kapanoglu.

Mål C-250/95 Futura Participations stämmningsansökan och Singer mot Administration des contributions.

Mål C-222/97 Manfred Trummer och Peter Mayer.

Mål C-311/97 Royal Bank of Scotland plc mot Ellinkio Dimosio (grekiska staten).

Mål C-439/97 Sandoz GmbH mot Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenland.

Mål C-446/03 Marks & Spencer plc mot David Halsey (Her Majesty's Inspector of Taxes).

Mål C-196/04 Cadbury Schweppes plc and Cadbury Schweppes Overseas Ltd mot Commissioners of Inland Revenue.

Mål C-452/04 Fidium Finanz AG mot Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht.

Mål C-101/05 Skatteverket mot A.

Mål C-157/05 Winifried L. Holböck mot Finanzamt Salzburg-Land.

Mål C-231/05 Oy AA.

Mål C-293/06 Deutsche Shell GmbH mot Finanzamt für Grossunternehmen in Hamburg.

Mål C-540/07 Europeiska kommissionen mot Italienska republiken.

Mål C-153/08 Europeiska kommissionen mot Konungariket Spanien.

Mål C-311/08 Société de Gestion Industrielle (SGI) mot Belgiska staten.

Mål C-337/08 X Holding BV mot Staatssecretaris van Financiën.

Mål C-371/10 National Grid Indus BV mot Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam.

Mål C-31/11 Marianne Scheunemann mot Finanzamt Bremerhaven.

Mål C-35/11 Test Claimants in the FII Group Litigation mot Commissioners of Inland Revenue and The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs.

Mål C-686/13 X AB mot Skatteverket.

Högsta förvaltningsdomstolen

RÅ 2009 ref. 33

Högsta förvaltningsdomstolens dom den 13 september 2012 med mål nr 1497-11.

HFD ref 14 (Högsta förvaltningsdomstolens dom den 16 februari 2016 med mål nr 2656-13).

HFD ref 14 II (Högsta förvaltningsdomstolens dom den 16 februari 2016 med mål nr 3238-12).

Kammarrätten

Kammarrätten i Göteborg dom den 3 november 2011 med mål nr 6338-10.

Förhandsbesked från Skatterättsnämnden

Skatterättsnämndens förhandsbesked den 22 februari 2011 med mål dnr 115/09/D.